
**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΕΙΡΑΙΩΣ**

**ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ**

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ και ΔΙΟΙΚΗΣΗ της ΥΓΕΙΑΣ»**

**«ΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΣΘΕΝΕΙΩΝ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΠΙΔΗΜΙΩΝ»**

ΕΛΠΙΔΑ ΣΤΥΛΙΑΝΗ ΔΗΜΗΤΡΟΓΛΟΥ

Διπλωματική Εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Οικονομικής Επιστήμης
του Πανεπιστημίου Πειραιώς για την απόκτηση
Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στα Οικονομικά και Διοίκηση της Υγείας.

Πειραιάς, 2025

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ και ΔΙΟΙΚΗΣΗ της ΥΓΕΙΑΣ»**

**«ΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΣΘΕΝΕΙΩΝ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΠΙΔΗΜΙΩΝ»**

**ΕΛΠΙΔΑ ΣΤΥΛΙΑΝΗ ΔΗΜΗΤΡΟΓΛΟΥ
Α.Μ.: ΟΔΥ2306**

Επιβλέπων: Γιάννης Α. Πολλάλης /Καθηγητής/ Πανεπιστήμιο Πειραιώς

Διπλωματική Εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Οικονομικής Επιστήμης
του Πανεπιστημίου Πειραιώς για την απόκτηση
Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στα Οικονομικά και Διοίκηση της Υγείας.

Πειραιάς, 2025

UNIVERSITY of PIRAEUS

**DEPARTMENT of
ECONOMICS**

M.Sc. in Health Economics and Management

Master Thesis Title:

“THE ECONOMIC CONSEQUENCES OF DISEASES AND EPIDEMICS”

Author’s name:

ELPIDA STYLIANI DIMITROGLOU

Supervisor: Yannis A. Pollalis / Professor / University of Piraeus

Master Thesis submitted to the Department of Economics
of the University of Piraeus in partial fulfillment of the requirements
for the degree of M.Sc. in Health Economics and Management

Piraeus, Greece, 2025

ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

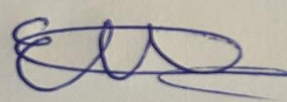
«Δηλώνω υπεύθυνα ότι το έργο που εκπονήθηκε και παρουσιάζεται στην υποβαλλόμενη διπλωματική εργασία, έχει γραφτεί από εμένα αποκλειστικά στο σύνολό της. Δεν έχει υποβληθεί ούτε έχει εγκριθεί στο πλαίσιο κάποιου άλλου μεταπτυχιακού προγράμματος ή προπτυχιακού τίτλου σπουδών, ούτε είναι εργασία ή τμήμα εργασίας ακαδημαϊκού ή επαγγελματικού χαρακτήρα.

Δηλώνω επίσης ότι αναφέρονται καταλλήλως στο σύνολό τους οι πηγές στις οποίες ανέτρεξα για την εκπόνηση της συγκεκριμένης εργασίας. Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

Ονοματεπώνυμο

Ελπίδα Στυλιανή Δημητρόγλου

Υπογραφή Μεταπτυχιακού Φοιτητή

A handwritten signature in blue ink, consisting of stylized, overlapping loops and a long horizontal stroke at the end.

Ευχαριστίες

Η διπλωματική εργασία που ξεκινά εκπονήθηκε στα πλαίσια ολοκλήρωσης των μεταπτυχιακών μου σπουδών για τα Οικονομικά και τη Διοίκηση της Υγείας του Πανεπιστημίου Πειραιώς. Για το λόγο αυτό, θα ήθελα προτού ξεκινήσει να ευχαριστήσω θερμά όλους όσοι με βοήθησαν στην ολοκλήρωσή της. Αρχικά, ευχαριστώ θερμά όλους τους καθηγητές του μεταπτυχιακού προγράμματος και κυρίως τον επιβλέποντα καθηγητή μου. Έπειτα, οφείλω να ευχαριστήσω θερμά όλο το φιλικό και κοινωνικό μου περίγυρο για την αμέριστη συμπαράστασή τους.

Πίνακας περιεχομένων

ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	4
Ευχαριστίες	5
Περίληψη	9
Λέξεις – κλειδιά	Error! Bookmark not defined.
Abstract.....	10
Key – Words	10
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ	12
Περιγραφή του θέματος της διπλωματικής εργασίας	12
Επιστημονική και κοινωνική σημασία	13
Στόχοι της διπλωματικής εργασίας	14
Ερευνητικά ερωτήματα της διπλωματικής εργασίας	15
Η δομή της διπλωματικής εργασίας	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο – ΟΙ ΠΑΝΔΗΜΙΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	17
1.1 – Ασθένειες, πανδημίες και οι επιδράσεις τους στην οικονομία και την κοινωνία	17
1.2 – Ιστορική αναδρομή στις πανδημίες	18
1.3 – Επιδράσεις των ασθενειών στην κοινωνία, την εργασία και την οικονομία	19
1.4 – Οι επιπτώσεις των ασθενειών στα συστήματα υγείας	20
1.5 – Οι οικονομικές επιπτώσεις της πανδημίας του κορωνοϊού και η στήριξη χρηματοδότησης των χωρών	22
1.6 – Θεωρητική προσέγγιση των συστημάτων υγείας για περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης	24
1.7 – Στρατηγικές που βοηθούν τα συστήματα υγείας να ανταπεξέρχονται σε περιόδους κρίσεων	25
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο – ΜΕΛΕΤΕΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ (ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΥΓΕΙΑΣ, ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ Κ.Α) ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΡΡΟΗ ΤΩΝ ΑΣΘΕΝΕΙΩΝ ΣΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ	28
2.1 – Παγκόσμιοι Οργανισμοί και μελέτες τους για τις οικονομικές επιπτώσεις των ασθενειών	28
2.2 – Τα οικονομικά της υγείας σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (ΠΟΥ)	29
2.2.1 - Η αξία του προϋπολογισμού υγείας με βάση τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (ΠΟΥ)	29
2.2.2 – Η χρηματοδότηση της υγείας με βάση τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (ΠΟΥ)	30
2.3 – Η στάση του ΠΟΥ για τη μείωση των οικονομικών επιπτώσεων των ασθενειών	31

2.4 – Δεδομένα της Παγκόσμιας Τράπεζας σχετικά με τις επιπτώσεις ασθενειών στα οικονομικά της υγείας των κρατών	32
2.4.1 – Ελλείψεις δαπανών που προκαλούν ασθένειες σε βάρος παιδιών	33
2.4.2 – Επιπτώσεις φυματίωσης και ανίχνευσής της με βάση την Παγκόσμια Τράπεζα	33
2.4.3 – Η πορεία των δαπανών των συστημάτων υγείας για χειρουργικές επεμβάσεις	34
2.4.4 – Μελέτη της Παγκόσμιας Τράπεζας για τις διαθέσιμες νοσοκομειακές κλίνες ανά 1000 άτομα	34
2.4.5 – Μελέτη της Παγκόσμιας Τράπεζας για μεταδοτικές ασθένειες που έχουν καταλήξει σε θανάτους	35
2.5 – Μελέτες του ΟΟΣΑ σχετικά με τις οικονομικές επιπτώσεις ασθενειών	35
2.6 – Μελέτες του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου για το θέμα του παρόντος έργου	37
2.7 – Συμπεράσματα που προκύπτουν από τις μελέτες Παγκόσμιων Οργανισμών για τις οικονομικές επιπτώσεις ασθενειών	38
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ^ο – ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ ΕΠΙΔΗΜΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΤΟΥΣ ΣΥΝΕΠΕΙΩΝ ΤΟΥΣ	39
3.1 – Διαφορετικές περιπτώσεις επιδημιών στην παγκόσμια κοινότητα	39
3.1.1 – Η επιδημία της πανώλης του Ιουστινιανού	40
3.1.2 – Η επιδημία του μαύρου θανάτου	40
3.1.3 – Η επιδημία της ευλογιάς	41
3.1.4 – Η επιδημία της λέπρας	41
3.1.5 – Ισπανική γρίπη H1N1	41
3.1.6 – Η πανδημία της γρίπης του Χονγκ-Κονγκ	42
3.1.7 – Ο ιός του HIV/AIDS	42
3.1.8 – Ο ιός του H1N1	43
3.1.9 – Ο ιός Ebola	43
3.1.10 – Κορωνοϊός	44
3.2 – Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των πανδημιών ανά την ιστορία	44
3.3 – Η σύγχρονη υγειονομική κρίση του κορωνοϊού	45
3.4 – Οι συνέπειες της πανδημίας του κορωνοϊού στα συστήματα υγείας παγκοσμίως	47
3.5 – Οι συνολικές συνέπειες της πανδημίας του κορωνοϊού	47
3.6 – Οι συνέπειες της πανδημίας του κορωνοϊού στην εργασία και την οικονομία..	48
3.7 – Οι συνέπειες της πανδημίας του κορωνοϊού στις κοινωνικές σχέσεις	50
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 – ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	52
4.1 – Σκοπός του παρόντος κεφαλαίου	52
4.2 – Σκοπός της διπλωματικής εργασίας	52

4.3 – Ερευνητικά ερωτήματα.....	53
4.4 – Μεθοδολογία της έρευνας.....	53
4.5 – Περιγραφή μεθοδολογικής προσέγγισης	54
4.6 – Πηγές δεδομένων.....	55
4.7 – Κριτήρια επιλογής δεδομένων	56
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 – ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	58
5.1 – Ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας.....	58
5.2 – Οι οικονομικές επιπτώσεις των επιδημιών στα συστήματα υγείας και τον υγειονομικό τομέα.....	59
5.3 – Οι οικονομικές επιπτώσεις των ασθενειών συνολικά στην κοινωνία και την παγκόσμια οικονομία	60
5.4 – Οι βασικοί μηχανισμοί μετάδοσης των οικονομικών επιπτώσεων των ασθενειών	61
5.5 – Συγκριτική ανάλυση των οικονομικών επιπτώσεων των επιδημιών στο πέρασμα των ετών	62
5.6 – Κοινωνικές και ψυχολογικές επιπτώσεις των ασθενειών	63
5.7 – Πιθανές αιτίες διαφοροποίησης των οικονομικών επιπτώσεων των ασθενειών ανάλογα με τη χώρα ή το είδος της επιδημίας.....	64
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 ^ο – ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	65
6.1 – Συζήτηση / Αποτελέσματα.....	65
6.2 – Σύγκριση των ευρημάτων της έρευνας συγκριτικά με άλλες μελέτες	65
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 ^ο – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ / ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	67
7.1 – Συμπεράσματα.....	67
7.2 – Προτάσεις για μελλοντική έρευνα.....	67
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	68
Ελληνική Βιβλιογραφία.....	68
Ξένη Βιβλιογραφία.....	69
Πηγές από το διαδίκτυο.....	72

«ΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΣΘΕΝΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΠΙΔΗΜΙΩΝ»

Σημαντικοί Όροι

οικονομία της υγείας, επιδημίες, πανδημίες, ασθένειες, συνέπειες, οικονομία

Περίληψη

Οι ασθένειες, οι επιδημίες αλλά και οι πανδημίες έχουν επηρεάσει σημαντικά την πορεία της ανθρωπότητας. Αρχικά, όπως είναι άμεσα σαφές, επηρεάζεται σημαντικά η υγεία του κοινωνικού συνόλου. Το γεγονός αυτό όμως, έχει έναν ιδιαίτερο αντίκτυπο και στα οικονομικά της υγείας. Κάνουν, κατά καιρούς, την εμφάνισή τους στον τομέα της υγείας διάφορες ασθένειες με τη μορφή επιδημιών ή απλές ασθένειες που έχουν ιδιαίτερο αντίκτυπο στην οικονομία. Όλες οι ασθένειες που επηρεάζουν μεγάλο μέρος του πληθυσμού φτάνουν να επηρεάζουν σημαντικά την πορεία της οικονομίας. Αυτό γίνεται, ακόμη περισσότερο, αισθητό κατά τη διάρκεια μίας πανδημίας, όπως η πρόσφατη υγειονομική κρίση με την πανδημία του κορωνοϊού που έπληξε την παγκόσμια κοινότητα. Στην περίπτωση εμφάνισης ασθενειών, είτε στην απλή τους μορφή, είτε σε περιπτώσεις εμφάνισης επιδημιών ή πανδημιών, τα οικονομικά της υγείας καταλήγουν ιδιαίτερα επιβαρυνμένα, διότι οι ανάγκες είναι ολοένα και πιο αυξημένες. Σε περίπτωση εμφάνισης ασθενειών που επηρεάζουν σημαντικά τη δημόσια υγεία, είναι απαραίτητο να λαμβάνονται μέτρα με σκοπό την προστασία της. Βέβαια, δε μπορεί να παραληφθεί το γεγονός ότι η προστασία της δημόσιας υγείας και τα μέτρα που λαμβάνονται, επηρεάζουν πολλές φορές τόσο την οικονομία της υγείας, όσο και γενικότερα την οικονομία ενός κράτους. Για το λόγο αυτό, έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον η μελέτη των επιπτώσεων που έχουν οι ασθένειες και οι επιδημίες προς την οικονομία της υγείας.

“THE ECONOMIC CONSEQUENCES OF DISEASES AND EPIDEMICS ”

Keywords

Health Economics, epidemics, pandemics, diseases, consequences, economy

Abstract

Diseases, epidemics and pandemics have significantly affected the course of humanity. Initially, as is immediately clear, the health of society as a whole is significantly affected. But this also has a particular impact on health economics. From time to time, various diseases appear in the health sector in the form of epidemics or simple diseases that have a particular impact on the economy. All diseases affecting a large part of the population come to significantly affect the course of the economy. This is felt even more during a pandemic, such as the recent health crisis with the coronavirus pandemic that hit the global community. In the event of the occurrence of diseases, either in their simple form or in cases of epidemics or pandemics, health finances end up particularly burdened, because needs are increasingly increased. In the event of an outbreak of diseases that significantly affect public health, it is necessary to take measures aimed at protecting it. Of course, it cannot be overlooked that the protection of public health and the measures taken often affect both the health economy and the economy of a state in general. For this reason, it is of particular interest to study the impact of diseases and epidemics on the health economy.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ

Περιγραφή του θέματος της διπλωματικής εργασίας

Από πολύ παλιά η ανθρώπινη κοινότητα έρχεται συχνά αντιμέτωπη με διαφόρων ειδών ασθένειες που απειλούν συχνά την επιβίωσή της. Αυτές οι ασθένειες πολλές φορές μπορεί να έχουν μία απλή μορφή και να μην επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό τα συστήματα υγείας και την ανθρωπότητα συνολικά. Συγκεκριμένα, αξίζει να αναφερθεί ότι υπάρχουν κάποιες ασθένειες που έχουν περάσει από την ανθρώπινη κοινότητα με τη μορφή επιδημιών ή πανδημιών, αποτυπώνοντας έτσι κάποιο στίγμα προς την ανθρωπότητα και επιβαρύνοντας με συγκεκριμένο τρόπο τα συστήματα υγείας.

Βέβαια, δε μπορεί να παραληφθεί το γεγονός ότι οι ασθένειες, είτε αυτές εξελίσσονται σε επιδημίες είτε επιβαρύνουν σε μικρότερο βαθμό την ανθρωπότητα, επιβαρύνουν πολλαπλά το σύστημα υγείας και την κοινωνία συνολικά. Τούτο, διότι εκτός από τις προσπάθειες που υλοποιούνται για να καταπολεμηθούν οι ασθένειες και να μην επιβαρύνουν τη δημόσια υγεία, γίνονται ταυτόχρονα προσπάθειες για να αποφευχθούν οι συνέπειες που οι ασθένειες και οι επιδημίες δημιουργούν σε οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο. Συνολικά λοιπόν, κρίνεται σκόπιμο να γίνει αναφορά στις κοινωνικές και, κυρίως, στις οικονομικές επιπτώσεις που δημιουργούνται στην ανθρώπινη κοινότητα από την επέλαση των ασθενειών.

Συνεπώς, αποκτά ιδιαίτερη βαρύτητα η σημασία της μελέτης των οικονομικών επιπτώσεων που έχουν οι ασθένειες και οι επιδημίες για τα συστήματα υγείας, για την κοινωνία και την παγκόσμια κοινότητα συνολικά.

Κρίνεται σκόπιμο, προτού ξεκινήσει η βιβλιογραφική ανασκόπηση για τις ανάγκες της παρούσας διπλωματικής εργασίας, να αναφερθούν κάποιοι βασικοί ορισμοί που θα συμβάλουν στην πλήρη κατανόηση του θέματος που αυτή αναλύει παρακάτω. Η διπλωματική εργασία αναλύει τις οικονομικές επιπτώσεις των ασθενειών και των πανδημιών. Διευκρινίζεται επομένως, ότι πρόκειται να αναλυθούν στα επόμενα κεφάλαια οι επιπτώσεις που έχουν οι ασθένειες και οι επιδημίες στην οικονομία μίας χώρας συνολικά, αλλά και στα οικονομικά της υγείας.

Για το λόγο αυτό, κρίνεται σκόπιμο να διευκρινιστεί προτού ξεκινήσει το συγκεκριμένο έργο, ότι τα οικονομικά της υγείας αφορούν τη μελέτη και την

κατανομή των πόρων που πρέπει να αξιοποιηθούν στον τομέα της υγείας μίας χώρας. Συγκεκριμένα, τα οικονομικά της υγείας αναφέρονται τεκμηριώνοντας επιστημονικά τον τρόπο με τον οποίο λαμβάνονται ορθολογικές αποφάσεις στις πολιτικές υγείας, σύμφωνα με τα κριτήρια της οικονομικής απόδοσης κάθε χώρας συνδυαστικά με την κοινωνική ισότητα και την οικονομική αποτελεσματικότητα της χώρας αυτής.

Επιστημονική και κοινωνική σημασία

Οι ασθένειες, είτε αυτές εμφανιστούν με τη μορφή επιδημιών ή τη μορφή πανδημιών, είτε απλά εμφανιστούν ως ασθένειες που δεν εξαπλώνονται ραγδαία, έχουν διαφόρων ειδών επιπτώσεις για τα συστήματα υγείας και για τις κοινωνίες συνολικά.

Αρχικά, όπως είναι ευνόητο, η εμφάνιση μίας ασθένειας, ακόμη και χωρίς αυτή να εξαπλωθεί ραγδαία, επηρεάζει τη δημόσια υγεία. Αυτό, είναι ακόμη πιο έντονο όταν η ασθένεια αυτή λάβει διαστάσεις επιδημίας ή πανδημίας.

Στο σημείο αυτό, για να γίνει κατανοητή η επιστημονική σημασία του θέματος που πραγματεύεται η παρούσα διπλωματική εργασία, κρίνεται σκόπιμο να αποσαφηνιστούν ορισμένοι όροι, όπως αυτός της ασθένειας, της επιδημίας και της πανδημίας.

Ως ασθένεια μπορεί να περιγραφεί η απώλεια ή η διαταραχή της υγείας ενός ατόμου.

Ως επιδημία μπορεί να περιγραφεί η μεγαλύτερη διάδοση μίας μολυσματικής ασθένειας.

Από την άλλη πλευρά, ως πανδημία ορίζεται η επιδημία που εξαπλώνεται με ταχείς ρυθμούς σε ένα μεγάλο μέρος μίας γεωγραφικής περιοχής ή ακόμη και σε παγκόσμιο επίπεδο.

Όλες αυτές, λοιπόν, οι καταστάσεις που περιγράφηκαν παραπάνω και είναι ικανές να επηρεάσουν την ατομική ή και τη δημόσια υγεία, έχουν ένα πλήθος επιπτώσεων που επηρεάζουν την ανθρώπινη κοινότητα σε κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο.

Κατέχει ιδιαίτερη βαρύτητα σε οικονομικό και σε κοινωνικό επίπεδο, τόσο η επιστημονική όσο και η κοινωνική μελέτη του θέματος των επιπτώσεων των ασθενειών.

Αρχικά, σε κοινωνικό επίπεδο έχει ιδιαίτερη σημασία η μελέτη του θέματος διότι οι ασθένειες στο σύνολό τους προκαλούν κάποια κοινωνική αποστασιοποίηση που πολλές φορές επηρεάζει την κοινωνική εξέλιξη των ανθρώπων μίας κοινωνίας.

Παράλληλα, η μελέτη των οικονομικών επιπτώσεων των ασθενειών, έχει ιδιαίτερη βαρύτητα σε κοινωνικό επίπεδο διότι μπορεί έτσι, να γίνει κατανοητός ο συνολικός αντίκτυπος των ασθενειών στα συστήματα υγείας και να βρεθούν πιο εύκολα οι κατάλληλοι τρόποι αντιμετώπισής τους.

Σε επιστημονικό επίπεδο έχει επίσης, ιδιαίτερη βαρύτητα η μελέτη των οικονομικών επιπτώσεων των ασθενειών διότι μπορούν έτσι, να οργανώνονται με μεγαλύτερη ευκολία τα οικονομικά της υγείας.

Διευκρινίζεται ότι η μελέτη των οικονομικών της υγείας βοηθά στην κατανόηση του τρόπου με τον οποίο κατανέμονται οι πόροι που αφορούν διάφορες δραστηριότητες των συστημάτων υγείας. Συγκεκριμένα, τα οικονομικά της υγείας ασχολούνται με τους οικονομικούς πόρους που πρέπει να διατεθούν από ένα κράτος με σκοπό την ίαση των ασθενειών ή των επιδημιών που προσβάλλουν τον ανθρώπινο πληθυσμό. Επίσης, τα οικονομικά της υγείας μεριμνούν για την κατανομή των πόρων που πρέπει να διατεθούν ώστε να προαχθεί, να διατηρηθεί και να βελτιωθεί η υγεία του κοινωνικού συνόλου.

Επομένως, συνολικά έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον η μελέτη των οικονομικών επιπτώσεων που έχουν οι ασθένειες και οι επιδημίες για ένα σύστημα υγείας, τόσο σε επιστημονικό όσο και σε κοινωνικό και οικονομικό πλαίσιο.

Για το λόγο αυτό, αποκτά ιδιαίτερη σημασία η μελέτη του θέματος που πραγματεύεται η παρούσα διπλωματική εργασία διότι θα μπορέσουν μέσα από αυτή να προκύψουν συμπεράσματα αναφορικά με τις επιπτώσεις που έχουν οι ασθένειες και οι επιδημίες στα οικονομικά της υγείας.

Στόχοι της διπλωματικής εργασίας

Παρατίθενται παρακάτω, οι στόχοι της παρούσας διπλωματικής εργασίας:

- Αρχικά, η διπλωματική εργασία που ξεκινά στοχεύει να αναλύσει τις οικονομικές επιπτώσεις των επιδημιών στην οικονομία της υγείας
- Έπειτα, στοχεύει να συγκρίνει τις διαφορετικές περιπτώσεις επιδημιών που έχει βιώσει η ανθρώπινη κοινότητα και τα συστήματα υγείας, όπως είναι οι ιοί SARS, Ebola ή ο ιός της πρόσφατης πανδημίας Covid 19

- Τέλος, η παρούσα διπλωματική εργασία στοχεύει να προσδιορίσει τους βασικούς μηχανισμούς που επιδρούν στο εργατικό δυναμικό των συστημάτων υγείας, στις δαπάνες υγείας και στη δημόσια πολιτική

Ερευνητικά ερωτήματα της διπλωματικής εργασίας

Κάθε έρευνα που υλοποιείται στα πλαίσια εκπόνησης κάποιου έργου, κρίνεται σκόπιμο να βασίζεται σε κάποια συγκεκριμένα ερωτήματα. Με τον τρόπο αυτό, από τη μία πλευρά η έρευνα πραγματοποιείται στα πλαίσια αυτών των ερωτημάτων και από την άλλη πλευρά, τα ερωτήματα αυτά είναι ικανά να απαντηθούν με το τέλος της διπλωματικής εργασίας και την ολοκλήρωση της έρευνας που απαιτήθηκε για την υλοποίησή της.

Μπορεί να προκύψει έτσι, ότι τα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν για την έρευνα που απαιτείται για την παρούσα διπλωματική εργασία είναι τα παρακάτω:

- Πώς επηρεάζουν οι επιδημίες την οικονομία της υγείας ;
- Ποιοι είναι οι βασικοί μηχανισμοί μετάδοσης των οικονομικών επιπτώσεων ;
- Οι ασθένειες και οι επιδημίες δημιουργούν μακροπρόθεσμες επιδράσεις στις αγορές εργασίας και στα δημόσια οικονομικά ;

Η δομή της διπλωματικής εργασίας

Μετά από την εισαγωγή και τον καθορισμό του ερευνητικού πλαισίου, ξεκινά η βιβλιογραφική ανασκόπηση που υλοποιείται στα πλαίσια της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

Στο πρώτο κεφάλαιο της διπλωματικής εργασίας, που είναι το πρώτο κεφάλαιο της βιβλιογραφικής ανασκόπησης, γίνεται αναφορά σε μελέτες της βιβλιογραφίας που αναφέρουν τις οικονομικές επιπτώσεις των ασθενειών και των επιδημιών. Ωστόσο, στο πρώτο κεφάλαιο, προτού γίνει αναφορά στις οικονομικές επιπτώσεις που έχουν οι ασθένειες και οι επιδημίες κρίνεται σκόπιμο να γίνει αναφορά στις πιο γνωστές επιδημίες που έχουν πλήξει την ανθρωπότητα.

Στο δεύτερο κεφάλαιο της διπλωματικής εργασίας, γίνεται αναφορά σε θεωρητικά μοντέλα που χρησιμοποιούνται για να αναλύσουν τις επιπτώσεις που έχουν οι ασθένειες και οι επιδημίες στον οικονομικό τομέα μίας χώρας και συγκεκριμένα στα οικονομικά του υγειονομικού της τομέα.

Στο τρίτο κεφάλαιο της διπλωματικής εργασίας, ο στόχος είναι το παρόν έργο να μην αρκестεί αποκλειστικά σε δημοσιευμένες έρευνες άλλων συγγραφέων. Για το λόγο αυτό, γίνεται στο τρίτο κεφάλαιο αναφορά σε έρευνες που ασχολούνται με το θέμα που πραγματεύεται η παρούσα διπλωματική εργασία κι έχουν δημοσιευτεί από WHO, IMF, OECD, World Bank.

Τέλος, ολοκληρώνοντας το κομμάτι της βιβλιογραφικής ανασκόπησης θα πραγματοποιηθεί αναφορά στους περιορισμούς που αντιμετωπίστηκαν από την υπάρχουσα βιβλιογραφία και στα κενά που προσπαθεί να καλύψει το παρόν έργο.

Στο τέταρτο κεφάλαιο της διπλωματικής εργασίας γίνεται μία λεπτομερής αναφορά στη μεθοδολογία του παρόντος έργου, στον ακριβή τρόπο με τον οποίο έγινε η έρευνα και στις πηγές απ' όπου προέκυψαν τα δεδομένα που αξιοποίησε.

Το πέμπτο κεφάλαιο της διπλωματικής εργασίας αναπτύσσεται παραθέτοντας τα σημαντικότερα αποτελέσματα που προέκυψαν από τη διπλωματική εργασία, προχωρώντας ταυτόχρονα στην ανάλυσή τους.

Ακολουθούν, τέλος, τα συμπεράσματα της διπλωματικής εργασίας και ορισμένες προτάσεις για μελλοντική έρευνα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο – ΟΙ ΠΑΝΔΗΜΙΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ

1.1 – Ασθένειες, πανδημίες και οι επιδράσεις τους στην οικονομία και την κοινωνία

Η εξάπλωση ασθενειών κι επιδημιών σε ένα παγκόσμιο σύστημα υγείας αποτελούν την έναρξη υγειονομικών κρίσεων. Οι κρίσεις αυτές είναι πολλές φορές γνωστές στη διεθνή βιβλιογραφία ως υγειονομικές κρίσεις. Αναλυτικότερα, ως κρίση νοείται μία κατάσταση κατά την οποία εξελίσσονται με μεγάλη ταχύτητα γεγονότα που δημιουργούν στην παγκόσμια κοινότητα κάποια έκπληξη ταυτόχρονα με φόβο (Κουσκουβέλης, 1997).

Ειδικότερα, όταν αυτά τα γεγονότα επηρεάζουν άμεσα την κατάσταση της δημόσιας υγείας και του υγειονομικού συστήματος, λογίζονται ως κρίσεις που χρήζουν άμεσης αντιμετώπισης. Βέβαια, ο τρόπος με τον οποίο θα οριστεί κάθε κρίση ξεχωριστά είναι μία κατάσταση που απαιτεί διαφορετική διαχείριση. Οι ασθένειες είτε είναι στην απλή τους μορφή, είτε εξαπλώνονται ως επιδημίες, είτε ως πανδημίες έχουν κάποια κοινά χαρακτηριστικά.

Το πρώτο κοινό χαρακτηριστικό των ασθενειών είναι ότι τις συνοδεύει η αβεβαιότητα για την έκτασή τους και τον τρόπο αντιμετώπισής τους. Το δεύτερο κοινό τους χαρακτηριστικό είναι το αίσθημα απειλής της δημόσιας υγείας που δημιουργούν οι ασθένειες. Τέλος, ένα κοινό χαρακτηριστικό τους είναι ότι απαιτούν γρήγορη λήψη αποφάσεων για την αντιμετώπισή τους. Το γεγονός ότι η εμφάνιση των ασθενειών, με οποιαδήποτε μορφή κι αν αυτή εμφανιστεί, απειλεί τη δημόσια υγεία και κατ' επέκταση την ανθρώπινη ζωή, μπορεί να δημιουργήσει ένα πλήθος αρνητικών επιπτώσεων.

Οι αρνητικές αυτές επιπτώσεις επηρεάζουν το ανθρώπινο σύνολο, την κοινωνία, την οικονομία και κυρίως τον τρόπο με τον οποίο μπορούν να δράσουν τα συστήματα υγείας.

Ο δυσκολότερος από όλους, είναι ο ρόλος που καλούνται να επιτελέσουν τα συστήματα υγείας, από τη στιγμή που είναι απαραίτητο να βρίσκουν άμεσα λύσεις και να λαμβάνουν άμεσα αποφάσεις που θα μπορούν να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα που δημιουργούνται από την εμφάνιση των ασθενειών.

Οι κυβερνήσεις των κρατών και ειδικότερα τα συστήματα υγείας, καλούνται να βρουν άμεσα λύσεις που θα μπορέσουν να αποτρέψουν τις αρνητικές συνέπειες που δημιουργούν σε παγκόσμιο εύρος οι ασθένειες και οι επιδημίες. Για το λόγο αυτό, η εξάπλωση μίας ασθένειας ή μίας επιδημίας μπορεί να θεωρηθεί πρόκληση για τα κορυφαία στελέχη μίας χώρας. Αυτό, διότι σε αυτή την περίπτωση η χώρα καλείται να προβεί σε δαπάνες που θα θωρακίσουν το σύστημα υγείας της, προστατεύοντας τη δημόσια υγεία (Hynes, 2020).

1.2 – Ιστορική αναδρομή στις πανδημίες

Ιστορικά, οι πανδημίες είναι ένα φαινόμενο που πλήττει την παγκόσμια κοινότητα, καθώς πάντα εμφανίζονταν ασθένειες που έβλαπταν μεγάλο μέρος του πληθυσμού. Ως όρος, η πανδημία μπορεί να αποτυπωθεί ως τη μολυσματική και μεταδοτική ασθένεια που επηρεάζει μεγάλο μέρος του ανθρώπινου πληθυσμού. Ουσιαστικά, η πανδημία είναι μία λοιμώδη ασθένεια που εξαπλώνεται με ταχείς ρυθμούς. Αυτό, έχει ως αποτέλεσμα τα κρούσματα της πανδημίας να αυξάνονται ταχύτατα και τα υπεύθυνα στελέχη να καλούνται να βρουν άμεση λύση αντιμετώπισης. Η κάθε εποχή καταγράφεται στη ροή της ιστορίας, έχοντας τη δική της πορεία. Από αυτό και μόνο το γεγονός, προκύπτει ότι οι πανδημίες και κάθε μορφής επιδημία αποτελούσε πρόβλημα από τα αρχαία χρόνια. Αποδεικνύεται έτσι, ότι η πανδημία του κορωνοϊού δεν είναι η πρώτη πανδημία που έπληξε την ανθρώπινη κοινότητα.

Ακολουθούν συνοπτικά παρακάτω, κάποιες από τις πανδημίες που έχουν εμφανιστεί ιστορικά στην ανθρώπινη κοινότητα:

- Η πρώτη πανδημία στην ανθρώπινη κοινότητα εμφανίστηκε κατά το 430 π.Χ. κατά τον Πελοποννησιακό Πόλεμο στην Αθήνα, που ήταν ο Λοιμός των Αθηνών
- Η πανώλη του Ιουστινιανού που εμφανίστηκε μεταξύ των ετών 541-750 π.Χ
- Ο Μαύρος Θάνατος που εμφανίστηκε μεταξύ των ετών 1347-1351
- Η πανδημία της Ευλογιάς που εμφανίστηκε μεταξύ 15^{ου} και 17^{ου} αιώνα
- Η νόσος του Χάνσεν, δηλαδή η λέπρα, που εξελίχθηκε κατά τη διάρκεια του 11^{ου} αιώνα
- Η ισπανική γρίπη μεταξύ 1918 και 1919
- Η γρίπη του Χονγκ-Κονγκ που εμφανίστηκε μεταξύ 1968 και 1970

- Ο ιός HIV/AIDS του οποίου τα περιστατικά ξεκίνησαν από το 1981 και συνεχίζουν έως και σήμερα
- Η γρίπη των χοίρων ή αλλιώς ο ιός H1N1 είναι ένας νέος ιός που εμφανίστηκε το έτος 2009 για ένα περίπου έτος
- Ακολούθησε ο ιός Ebola που εμφανίστηκε μεταξύ των ετών 2014-2016
- Τέλος, η πιο πρόσφατη πανδημία που είναι αυτή του κορωνοϊού ή του ιού Covid-19 που έκανε σε παγκόσμιο επίπεδο την εμφάνισή της το 2019 και τα κρούσματα του συνεχίζουν έως σήμερα

1.3 – Επιδράσεις των ασθενειών στην κοινωνία, την εργασία και την οικονομία

Μετά την εμφάνιση των υγειονομικών κρίσεων, οι συνέπειες που αυτές προκαλούν συνολικά στην κοινωνία έχουν αναδείξει το πόσο εύθραυστα παραμένουν τα συστήματα υγείας, αλλά και συνολικά τη δυσκολία των αρμόδιων φορέων για να αντιμετωπίσουν τις κρίσεις αυτές και τα μειονεκτήματα που προκαλούν.

Συνολικά, η πρόσφατη πανδημία του κορωνοϊού, που αφορά την πανδημία της σύγχρονης εποχής, ανέδειξε τη δυσκολία που αντιμετωπίζουν τα υγειονομικά συστήματα αλλά και στο σύνολό της η παγκόσμια κοινότητα. Το γεγονός ότι τα συστήματα σε παγκόσμιο επίπεδο μπορούν να χαρακτηριστούν εύθραυστα αντιμετωπίζοντας δυσκολίες ως προς την οικονομική πολιτική που θα ακολουθήσουν για να ενισχύσουν τα συστήματα υγείας.

Τα κράτη, στην προσπάθειά τους να ανακάμψουν από τις αρνητικές επιπτώσεις των πανδημιών, όπως αποδεικνύεται και από την πρόσφατη πανδημία του κορωνοϊού, δημιουργούνται σε πρωτοφανείς υφέσεις που επηρεάζουν όλους τους κλάδους της κάθε χώρας. Αυτό, θα πει ότι μία χώρα στην προσπάθειά της να ανακάμψει από τις αρνητικές συνέπειες μίας πανδημίας, έρχεται αντιμέτωπη με τις αρνητικές συνέπειες που αυτή δημιουργεί σε επίπεδο εργασιακό, κοινωνικό και οικονομικό ταυτόχρονα.

Κατά την πανδημία του κορωνοϊού, που αποτελεί την πανδημία της σύγχρονης εποχής, όλοι οι κλάδοι επλήγησαν καθώς στην προσπάθεια των αρμόδιων αρχών να διακόψουν τη διασπορά της νόσου, διέκοψαν τις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες.

Βέβαια, όλες οι αρνητικές επιπτώσεις των πανδημιών, συνδέονται άμεσα με το γεγονός ότι τα συστήματα υγείας είναι πιο ευάλωτα στην προσπάθειά τους να ανταποκριθούν στις ανάγκες που προκύπτουν κατά τη διάρκεια της πανδημικής κρίσης. Συνολικά, η κατάσταση που δημιουργείται από την εμφάνιση νέων ασθενειών δημιουργεί προβλήματα σε κοινωνικό επίπεδο λόγω των αποστασιοποιήσεων που προκαλούνται. Σε εργασιακό επίπεδο, οποιαδήποτε μορφή ασθενειών και ειδικότερα οι πανδημίες, δημιουργούν προβλήματα λόγω της παύσης εργασιών που επιβάλλεται με σκοπό την προστασία της δημόσιας υγείας (Ανδρεολά, 2022).

Για το λόγο αυτό, το παρόν έργο πρόκειται να εστιάσει τη μελέτη του στις συνέπειες που εμφανίζονται από τις ασθένειες και τις πανδημίες στα συστήματα υγείας και στον τομέα των οικονομικών της υγείας.

1.4 – Οι επιπτώσεις των ασθενειών στα συστήματα υγείας

Το κοινό χαρακτηριστικό των ασθενειών, ειδικότερα όταν αυτές λαμβάνουν μεγαλύτερες διαστάσεις είναι ότι εμφανίζονται ξαφνικά, δημιουργώντας στα συστήματα υγείας τη δυσκολία γρήγορης κι επαρκούς αντιμετώπισης των κρίσιμων συνθηκών. Όταν μάλιστα, πρόκειται για την αντιμετώπιση κάποιας πανδημικής κρίσης, τα συστήματα υγείας βρίσκονται αντιμέτωπα με καταστάσεις που τους είναι κάθε φορά άγνωστες. Σημαντικό, είναι μάλιστα το γεγονός ότι όταν ξεσπά μία ασθένεια που απειλεί μεγάλο μέρος του πληθυσμού, όπως ακριβώς συμβαίνει με την περίπτωση των πανδημιών, τα συστήματα υγείας καλούνται άμεσα να επιλύσουν όλα τα ζητήματα των ελλείψεων που ενδέχεται να αντιμετωπίσουν.

Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα της πρόσφατης πανδημίας του κορωνοϊού που ξέσπασε σε παγκόσμιο επίπεδο, όταν ήδη τα περισσότερα κράτη είχαν βιώσει μία περίοδο λιτότητας από τη δημοσιονομική κρίση των προηγούμενων ετών. Με τον τρόπο αυτό, γίνεται κατανοητό ότι η έλλειψη ετοιμότητας από τα συστήματα υγείας σε συνδυασμό με τις ελλείψεις που αυτά αντιμετωπίζουν και σε συνδυασμό με τις δυσκολίες που δημιουργήθηκαν σε αυτά από την παγκόσμια οικονομική κρίση, τα καθιστούν πιο ευάλωτα ως προς την ικανότητά τους να αντιμετωπίσουν δυσκολίες όπως η αντιμετώπιση ασθενειών και πανδημιών (Park and Chung , 2021).

Για το λόγο αυτό, αποκτά ιδιαίτερο ενδιαφέρον η μελέτη που εξελίσσεται στις επόμενες υποενότητες του παρόντος έργου, καθώς εξετάζει τον τρόπο με τον οποίο οι

ασθένειες, είτε με τη μορφή των επιδημιών είτε με τη μορφή των πανδημιών, επηρεάζουν τα συστήματα υγείας και τα οικονομικά της υγείας.

Με βάση τη βιβλιογραφία, υπάρχουν έξι (6) διαστάσεις που μπορούν να αναφερθούν στην ικανότητα και την ετοιμότητα των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης να ανταποκριθούν στις ανάγκες μίας υγειονομικής κρίσης.

Οι έξι αυτές διαστάσεις από τις οποίες εξαρτάται η ικανότητα των συστημάτων υγείας να ανταποκριθούν σε περιόδους κρίσεων, έχουν να κάνουν με τη διαθεσιμότητα που δίνει ένα σύστημα υγείας σε κλίνες, η διαθεσιμότητα του προσωπικού που εξυπηρετεί ένα υγειονομικό σύστημα, καθώς θα πρέπει σε κάθε δομή υγειονομικής περίθαλψης να υπάρχουν ο κατάλληλος αριθμός κλινών και ο κατάλληλος αριθμός εργαζομένων με βάση τους πιθανούς ασθενείς.

Επιπλέον, είναι ιδιαίτερα σημαντικό για την ικανότητα του υγειονομικού συστήματος να ανταποκριθεί σε περιόδους κρίσεων, είναι η δομή του πληθυσμού, οι δαπάνες που γίνονται από ένα σύστημα για την υγεία και η διαθεσιμότητα που υπάρχει για διαγνωστικές δοκιμές.

Τόσο η διαθεσιμότητα των κλινών, αλλά ακόμη περισσότερο οι δαπάνες που έχει τη δυνατότητα ένα κράτος να πραγματοποιεί για το υγειονομικό σύστημα, αποτελούν σημαντικούς παράγοντες για τη δυνατότητα ενός συστήματος υγείας να ανταποκριθεί εγκαίρως στις ασθένειες και τις επιδημίες που επηρεάζουν την ανθρώπινη κοινότητα. Συνολικά, οι οικονομικές επιπτώσεις που εμφανίζονται σε περίπτωση υγειονομικής κρίσης στα συστήματα υγείας, είναι πολύπλευρες.

Λαμβάνοντας ως παράδειγμα την πρόσφατη πανδημία του κορωνοϊού, οι συνέπειες της πανδημίας επηρέασαν σε πολλούς τομείς την οικονομία των συστημάτων υγείας και κυρίως τα οικονομικά των νοσοκομειακών δομών.

Όλες οι νοσοκομειακές δομές έπρεπε να είναι έτοιμες για να αντιμετωπίσουν όλες τις συνθήκες που προέκυψαν στα πλαίσια της πανδημίας του κορωνοϊού και των νέων συνθηκών που αυτή προκάλεσε.

Οι ασθένειες και όλες οι έκτακτες ανάγκες επηρεάζουν αρνητικά την οικονομική κατάσταση των συστημάτων υγείας, διότι δημιουργούν σε αυτά μία αρνητική πίεση. Τούτο, διότι οι μονάδες υγείας καλούνται σε περίπτωση πανδημίας ξαφνικά να διαχειριστούν μεγαλύτερο αριθμό ασθενών που χρήζουν νοσηλείας, γεγονός που παράλληλα συνεπάγεται ότι απαιτήθηκε μεγαλύτερος αριθμός εργαζομένων.

Δεν υπάρχει αμφιβολία, ότι τα συστήματα υγειονομικής περίθαλψης με όποιον τρόπο κι αν αυτά λειτουργούν και από όποια πηγή κι αν χρηματοδοτούνται, για περιπτώσεις

έκτακτων αναγκών και πανδημιών, όπως η πρόσφατη πανδημία του κορωνοϊού τα οικονομικά τους επλήγησαν σε τέτοιο βαθμό, που ήταν απαραίτητο να χρηματοδοτηθούν και να ενισχυθούν περαιτέρω.

Μάλιστα, διάφοροι οργανισμοί διεθνούς εμβέλειας, έχουν προσπαθήσει να αποτυπώσουν τις οικονομικές επιπτώσεις της πανδημίας του κορωνοϊού προς τα συστήματα υγείας.

Κάποιοι από τους διεθνείς αυτούς οργανισμούς είναι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η Παγκόσμια Τράπεζα, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και ο ΟΟΣΑ.

1.5 – Οι οικονομικές επιπτώσεις της πανδημίας του κορωνοϊού και η στήριξη χρηματοδότησης των χωρών

Λαμβάνοντας ως παράδειγμα για τη μελέτη που πραγματοποιείται, την πρόσφατη πανδημία του κορωνοϊού, αυτό που προκύπτει από τα διεθνή δεδομένα, είναι ότι πολλές χώρες χρειάστηκαν οικονομικές ενισχύσεις για να μπορέσουν να ανταπεξέλθουν στις ανάγκες που δημιούργησε στα υγειονομικά συστήματα η πανδημία του κορωνοϊού Covid-19.

Συγκεκριμένα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προχώρησε από τους πρώτους μήνες εμφάνισης της πανδημίας σε οικονομική στήριξη των χωρών που βρίσκονται υπό την εποπτεία της. Μάλιστα, διανεμήθηκε ποσό περίπου 6 δισεκατομμυρίων από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή προς τις χώρες της Ευρώπης, στις αρχές του 2020 με σκοπό αυτές να βοηθηθούν.

Αξιοσημείωτο, είναι το γεγονός ότι ήδη από το Μάρτιο του 2020, από τους πρώτους δηλαδή κιόλας μήνες εμφάνισης της πανδημίας του κορωνοϊού παρατηρήθηκε ιδιαίτερα σημαντική αύξηση στη ζήτηση διαφόρων προϊόντων που σχετίζονταν με την αντιμετώπιση των συνεπειών της πανδημίας. Αυτό, ήταν κάτι που κλήθηκαν να αντιμετωπίσουν όλες οι χώρες της ΕΕ. Ταυτόχρονα, ενώ οι εισαγωγές προϊόντων κατά την περίοδο έναρξης της πανδημίας του κορωνοϊού μειώθηκαν κατά 5%, για τα προϊόντα που ήταν σχετικά με τον κορωνοϊό αυξήθηκαν κατά 2%. Στους αμέσως επόμενους μήνες, οι εισαγωγές σε προϊόντα σχετικά με τον κορωνοϊό και την αντιμετώπισή του, αυξήθηκαν σε ποσοστό περίπου 70%.

Αυτό, όπως είναι ευνόητο, είχε ως αποτέλεσμα να αυξηθούν ραγδαία οι δαπάνες που απαιτούνταν από τις χώρες για τα συστήματα υγείας τους.

Ένας, επίσης, σημαντικός λόγος για τον οποίο η πανδημία του κορωνοϊού φαίνεται να επιβάρυνε τα οικονομικά των συστημάτων υγείας και των χωρών συνολικά, είναι διότι εκτός από την αυξημένη ζήτηση σε νοσηλείες και θεραπείες, αυξήθηκε ραγδαία η ζήτηση σε μέσα ατομικής προστασίας (ΜΑΠ).

Τα μέσα ατομικής προστασίας αφορούν όλα εκείνα τα μέσα που χρησιμοποιούν οι εργαζόμενοι για να προστατευτούν από κινδύνους και ασθένειες που υπάρχουν στους χώρους εργασίας τους. Κατά την περίοδο έξαρσης του κορωνοϊού, η αυξημένη ζήτηση των μέσων ατομικής προστασίας (ΜΑΠ) τόσο από εργαζόμενους όσο και από πολίτες, δημιούργησε διαφορετικές συνθήκες στην αντίστοιχη αγορά, καθώς παρουσιάστηκαν μεγάλες ελλείψεις στην αντίστοιχη αγορά σε παγκόσμιο επίπεδο. Συγκεκριμένα, οι υπόλοιπες χώρες ειδικότερα αυτές της ΕΕ, λόγω της ανεπάρκειας σε ΜΑΠ κατά τους πρώτους μήνες της πανδημίας, είχαν αναγκαστεί να προχωρήσουν σε εισαγωγές από την Κίνα. Σημαντικό στοιχείο, που μαρτυρά μάλιστα, τις καταστάσεις με τις οποίες βρέθηκε αντιμέτωπη η παγκόσμια κοινότητα υγειονομικών συστημάτων στην προσπάθειά της να ανταπεξέλθει στις ανάγκες της πανδημίας, αποτελεί το γεγονός ότι πολλές χώρες μετέβαλαν τις διαδικασίες προμηθειών τους, καθώς έπρεπε να γίνουν πιο αποτελεσματικές κι ευέλικτες στις σύγχρονες ανάγκες της πανδημίας.

Τα μέσα ατομικής προστασίας (ΜΑΠ) είναι ένα απλό παράδειγμα που φανερώνει τις αυξημένες ανάγκες που προέκυψαν για τα υγειονομικά συστήματα όλων των χωρών. Συνολικά, με το μεγάλο ποσοστό αύξησης των δαπανών στις οποίες αναγκάστηκαν να προχωρήσουν οι χώρες για να ανταπεξέλθουν στις ανάγκες της πανδημίας, όλες οι χώρες χρειάστηκαν επιπλέον οικονομική στήριξη για τις δαπάνες των υγειονομικών τους συστημάτων. Συνεπώς, προκύπτει συνολικά, ότι τα κράτη για να μπορέσουν να επιλύσουν τα προβλήματα που προέκυψαν από την πανδημία έπρεπε να στηρίζουν τα οικονομικά του τομέα της υγείας τους.

1.6 – Θεωρητική προσέγγιση των συστημάτων υγείας για περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης

Οι έκτακτες περιπτώσεις ασθενειών κι επιδημιών φέρνουν τα συστήματα υγείας αντιμέτωπα με έκτακτες συνθήκες, από τις οποίες θα πρέπει άμεσα να απαλλαγούν. Συνολικά, τα συστήματα υγείας που αντιμετωπίζουν συνθήκες έκτακτης ανάγκης, περνούν από διαφορετικά στάδια για την αντιμετώπιση αυτών των έκτακτων αναγκών.

Το πρώτο στάδιο που περνά ένα σύστημα υγείας είναι αυτό που έχει να κάνει με την ετοιμότητά του ως προς τις έκτακτες ανάγκες. Σε αυτό το στάδιο, μπορούν να γίνουν διάφορες ενέργειες για να είναι έτοιμο το σύστημα υγείας να αντιμετωπίζει διάφορες καταστάσεις. Με τον τρόπο αυτό, θα μπορέσει να υπάρξει η απαραίτητη προετοιμασία των κατάλληλων συνθηκών και η ετοιμότητά του για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών. Με αυτό τον τρόπο, θα μπορέσει το κάθε σύστημα υγείας να είναι σε θέση να προβλέπει τις καταστάσεις που έχει να αντιμετωπίσει μελλοντικά και να προχωρά αντίστοιχα σε διορθωτικές ενέργειες. Έτσι, το σύστημα υγείας κάθε χώρας αναμένεται να είναι ικανό να αντιμετωπίσει τις επόμενες υγειονομικές κρίσεις που πρόκειται να αντιμετωπίσει. Προηγούμενες υγειονομικές κρίσεις από αυτή του κορωνοϊού Covid-19, όπως ήταν η υγειονομική κρίση που δημιουργήθηκε με τον ιό Ebola, έχει συνολικά διδάξει ότι έχει μεγάλη σημασία για την αντιμετώπιση των κρίσεων η συλλογική ευθύνη, η υπευθυνότητα και η σωστή διαχείριση των διαθέσιμων πόρων. Επίσης, παλαιότερες υγειονομικές κρίσεις έχουν δείξει ότι στην αντιμετώπιση των υγειονομικών κρίσεων έχει ιδιαίτερο ρόλο η σωστή επαγγελματική εκπαίδευση του προσωπικού (Kruk et al., 2015).

Το δεύτερο στάδιο με το οποίο βρίσκεται αντιμέτωπο ένα σύστημα υγείας, στην προσπάθειά του να αντιμετωπίσει μία υγειονομική κρίση, είναι η γρήγορη πρόβλεψη της απειλής που συνοδεύει τη συγκεκριμένη κρίση, καθώς και ο ακριβής εντοπισμός της απειλής. Για το λόγο αυτό, έχουν θεσπιστεί διάφοροι μηχανισμοί που είναι υπεύθυνοι για να προειδοποιούν εγκαίρως τα συστήματα υγείας, ώστε αυτά να είναι έτοιμα για το ενδεχόμενο κάποιας κρίσης. Κάποιοι από αυτούς τους οργανισμούς είναι το σύστημα για την έγκαιρη προειδοποίηση και αντίδραση (EWRS) από το Ευρωπαϊκό Κέντρο Πρόληψης κι Ελέγχου Νοσημάτων (ECDC).

Στο τρίτο στάδιο επιρροής της έκτακτης ανάγκης σε ένα υγειονομικό σύστημα, περιγράφεται η κατάσταση όπου έχουν επηρεαστεί τόσο τα συστήματα υγείας, όσο

και το κοινωνικό σύνολο από μία ασθένεια που σταδιακά εξαπλώνεται. Στο τρίτο στάδιο είναι η κατάσταση όπου τα συστήματα υγειονομικής περίθαλψης καλούνται να απορροφήσουν και να βρουν τρόπους αντιμετώπισης για τις αυξημένες ανάγκες που προκύπτουν από αυτά, σε καταστάσεις έξαρσης ασθενειών ή επιδημιών. Επίσης, σε αυτό το στάδιο καλούνται να διανείμουν καταλλήλως τους οικονομικούς πόρους που έχουν διαθέσιμους, ώστε να μπορέσουν να ανταπεξέλθουν στις κρίσιμες ανάγκες. Τέλος, στο τρίτο στάδιο τα συστήματα υγείας καταβάλλουν προσπάθειες ώστε εκτός από την ανακατανομή των πόρων τους, να μπορέσουν να πετύχουν

Έπειτα, θα μπορούσε κανείς να θέσει το τέταρτο στάδιο από το οποίο περνούν τα συστήματα υγείας όταν έρχονται αντιμέτωπα με την ανάκτηση της πρωταρχικής τους κατάστασης, αφού έχουν πρώτα λάβει τις κατάλληλες γνώσεις από τη συνολική κατάσταση των κρίσεων.

Σε κάθε έκτακτη ανάγκη που βιώνει ένα σύστημα υγείας, είναι απαραίτητο να γίνονται οι κατάλληλες αλλαγές, από τη στιγμή που θα έχουν πρωτίστως γίνει κατανοητές όλες οι νέες συνθήκες και παράλληλα οι καταστάσεις που έχουν κληθεί να αντιμετωπίσουν. Με τον τρόπο αυτό, το κάθε σύστημα υγείας, μετά από μία έκτακτη κατάσταση και κρίση που έρχεται αντιμέτωπο, θα πρέπει να αποκτά τα κατάλληλα στοιχεία και τις κατάλληλες γνώσεις, ώστε να είναι έτοιμο να ανταπεξέλθει στις επόμενες κρίσιμες καταστάσεις (Gulland, 2020).

1.7 – Στρατηγικές που βοηθούν τα συστήματα υγείας να ανταπεξέρχονται σε περιόδους κρίσεων

Το ζήτημα που εξετάζεται από το παρόν έργο, είναι οι οικονομικές επιπτώσεις των ασθενειών στα συστήματα υγείας. Γενικότερα, αυτό που μπορεί κανείς να πει είναι ότι τα συστήματα υγείας είναι ιδιαίτερα πολύπλοκα. Παρόλο που το σύστημα υγείας είναι ιδιαίτερα διαφορετικό από χώρα σε χώρα, το θέμα της πολυπλοκότητας είναι ένα κοινό τους χαρακτηριστικό.

Για τις ανάγκες της παρούσας εργασίας συνολικά, θα πραγματοποιηθεί στο επόμενο κεφάλαιο μία σύγκριση των έκτακτων καταστάσεων που αντιμετώπισαν τα συστήματα υγείας σε παγκόσμιο επίπεδο σε παλαιότερες πανδημίες, συγκριτικά με την πανδημία του κορωνοϊού.

Ωστόσο, προτού πραγματοποιηθεί η σύγκριση των κρίσεων που παρουσιάστηκε σε διάφορα συστήματα υγείας στο πέρασμα των ετών, η παρούσα υποενότητα θα παρουσιάσει τις στρατηγικές που ακολουθούνται από τα συστήματα υγείας προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι έντονες ασθένειες και οι κρίσεις που προκαλούνται σε αυτά.

Η εμπειρία που έχει αποκτηθεί από τους ειδικούς υγείας στο πέρασμα των ετών, μπορεί να θεωρηθεί βοηθητική, όσον αφορά την αντιμετώπιση των έκτακτων καταστάσεων, όσον αφορά τις υγειονομικές κρίσεις και την κατάλληλη κατανομή των διαθέσιμων οικονομικών πόρων. Ειδικότερα για τη σύγχρονη εποχή, η πανδημία του κορωνοϊού προσέφερε πολύτιμες γνώσεις σχετικά με την ετοιμότητα στην οποία πρέπει να βρίσκονται τα υγειονομικά συστήματα και τον τρόπο που πρέπει να διαχειρίζονται τους οικονομικούς τους πόρους.

Υπάρχουν πολλοί παράγοντες που καθορίζουν τις στρατηγικές που θα εφαρμόσει ένα κράτος, προσπαθώντας το υγειονομικό του σύστημα να ανταπεξέλθει σε περιόδους υγειονομικών κρίσεων. Τις περισσότερες φορές, οι παράγοντες αυτή εξαρτώνται από την πολιτική και οικονομική κατάσταση της κάθε χώρας, την ελευθερία λήψης αποφάσεων, το ασφαλιστικό σύστημα κάθε χώρας, οι οικονομικοί πόροι που προορίζονται για τον τομέα της υγείας, το μορφωτικό επίπεδο των πολιτών και το επίπεδο διαβίωσής τους (Barasa et al., 2018).

Για το λόγο αυτό, προτού παρατεθούν οι οικονομικές επιπτώσεις των ασθενειών στα συστήματα υγείας, κρίνεται σκόπιμο να αναφερθούν οι στρατηγικές που μπορούν να ακολουθήσουν τα κράτη προκειμένου να αντιμετωπίζουν τις έκτακτες ανάγκες που παρουσιάζονται στα συστήματα υγείας τους.

Η συμμετοχική και αποτελεσματική ηγεσία αποτελεί έναν ιδιαίτερα σημαντικό παράγοντα για την αντιμετώπιση των κρίσεων στα συστήματα υγείας, καθώς μέσα από την αποτελεσματικότητα της ηγεσίας μπορούν πολλές φορές να προβλεφθούν ενδεχόμενες υγειονομικές κρίσεις. Συνολικά, σε περιπτώσεις όπου κρίσιμες καταστάσεις του υγειονομικού συστήματος μπορούν να προβλεφθούν, επιτυγχάνεται αποτελεσματικότερη κατανομή των οικονομικών πόρων και η καλύτερη διαχείριση των οικονομικών της υγείας (Forman et al., 2020).

Φυσικά, σε παγκόσμιο επίπεδο η καλύτερη διαχείριση των ασθενειών και των έκτακτων καταστάσεων επιτυγχάνεται από τις γνώσεις κάθε κράτους και την εμπειρία που αυτό έχει ήδη αποκτήσει από προηγούμενες υγειονομικές κρίσεις. Για το λόγο αυτό, με βάση τη βιβλιογραφία τα κράτη της Ασίας είναι από τα κράτη που

ενεργοποίησαν πολύ γρήγορα τους μηχανισμούς τους και ήταν έτοιμα να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά την πανδημία του κορωνοϊού (Greer et al., 2020).

Η Ελλάδα, εξαιτίας της οικονομικής κρίσης με την οποία βρέθηκε αντιμέτωπη τα προηγούμενα δέκα περίπου έτη πριν από την πανδημία, ήταν λιγότερο ικανή να ανταπεξέλθει στις ανάγκες που έφερε στην επιφάνεια η υγειονομική κρίση. Σε περιπτώσεις χωρών, όπου αποδεικνύεται αδύνατον οι χώρες να καλύψουν τις ανάγκες των υγειονομικών τους συστημάτων, σημαίνει ότι οι άνθρωποι κατώτερων οικονομικών στρωμάτων αποτρέπονται από την αναζήτηση υπηρεσιών υγείας. Τούτο, διότι στις χώρες που δεν είναι σε θέση να καλύψουν τις ανάγκες όλων των πολιτών τους για τις υπηρεσίες υγείας, αυτό σημαίνει ότι κάποιοι από αυτούς θα αναγκαστούν να απευθυνθούν σε ιδιωτικές δομές υγείας. Επομένως, προκύπτει συνολικά ότι οι χώρες θα πρέπει να επιχειρούν να ενισχύουν τα οικονομικά της υγείας τους, όπως επίσης και τις γνώσεις τους σχετικά με την αντιμετώπιση των υγειονομικών κρίσεων, προκειμένου να είναι σε θέση να προσφέρουν βοήθεια στους πολίτες τους στις περιόδους έξαρσης διαφόρων ασθενειών (Cylus, 2020).

Φυσικά, θα πρέπει να αναφερθεί ότι οι καταστάσεις έκτακτης ανάγκης κι έξαρσης διαφόρων ασθενειών συνιστούν περιπτώσεις όπου είναι πιθανόν οι χώρες να προχωρήσουν σε αλλαγή της δομής των συστημάτων υγείας τους. Η πρόσφατη υγειονομική κρίση του κορωνοϊού, έβαλε πολλές χώρες στη διαδικασία να ζητήσουν ενισχύσεις από τον ιδιωτικό τομέα υγείας, προκειμένου να ανταποκριθούν στις ανάγκες της πανδημίας. Χαρακτηριστικά τέτοια παραδείγματα χωρών είναι η Ελλάδα, η Ισπανία και η Ιρλανδία. Αντιστοίχως, σημαντική είναι η περίπτωση του Βελγίου που στράφηκε προς την τηλεϊατρική με σκοπό να αποσυμπιεστεί η κατάσταση στο σύστημα υγείας της χώρας. Γενικότερα, η έξαρση της πανδημίας του κορωνοϊού έφερε στην επιφάνεια πολλά προβλήματα των συστημάτων υγείας και της αδυναμίας τους να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις και στις δαπάνες που απαιτούσε η πανδημία (Thomson et al., 2020).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο – ΜΕΛΕΤΕΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ (ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΥΓΕΙΑΣ, ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ Κ.Α) ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΡΡΟΗ ΤΩΝ ΑΣΘΕΝΕΙΩΝ ΣΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

Αφού προηγήθηκε στο Κεφάλαιο 1 της παρούσας διπλωματικής εργασίας, μία γενική αναφορά στις επιπτώσεις των πανδημιών και των ασθενειών στα συστήματα υγείας, στο Κεφάλαιο 2 θα παρατεθούν οι επιπτώσεις διαφόρων ασθενειών κι επιδημιών, με βάση μελέτες παγκόσμιων οργανισμών σχετικά με το θέμα που ερευνά η παρούσα διπλωματική εργασία.

Με αυτό τον τρόπο, παρατίθενται παρακάτω, οι μελέτες που εντοπίζονται στις ιστοσελίδες κορυφαίων παγκόσμιων οργανισμών, όπως ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (ΠΟΥ) και η Παγκόσμια Τράπεζα, αναφορικά με τις επιπτώσεις των ασθενειών στα οικονομικά των συστημάτων υγείας.

2.1 – Παγκόσμιοι Οργανισμοί και μελέτες τους για τις οικονομικές επιπτώσεις των ασθενειών

Οι οικονομικές επιπτώσεις των ασθενειών, μπορεί να θεωρηθεί ένα πολυδιάστατο ζήτημα ακριβώς επειδή οι επιπτώσεις αυτές αφορούν τόσο τα οικονομικά των συστημάτων υγείας και της υγειονομικής περίθαλψης, όσο και τη συνολική οικονομική κατάσταση των κρατών.

Για το λόγο αυτό, ακολουθούν στο παρόν κεφάλαιο οι υπάρχουσες διαθέσιμες μελέτες παγκόσμιων οργανισμών που σχετίζονται με το θέμα που ερευνά η παρούσα διπλωματική εργασία.

Συνολικά, οι Παγκόσμιοι Οργανισμοί των οποίων οι μελέτες θα μελετηθούν στις επόμενες υποενότητες είναι ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (ΠΟΥ), η Παγκόσμια Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Από τις μελέτες αυτών των οργανισμών θα προκύψουν συμπεράσματα σχετικά με τις ενισχύσεις που λαμβάνουν σε παγκόσμιο επίπεδο τα κράτη για να ισχυροποιήσουν τα υγειονομικά τους συστήματα.

2.2 – Τα οικονομικά της υγείας σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (ΠΟΥ)

2.2.1 - Η αξία του προϋπολογισμού υγείας με βάση τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (ΠΟΥ)

Το ζήτημα της συγκέντρωσης δημοσίων πόρων από τους αρμόδιους φορείς κάθε χώρας είναι ένα βασικό ζήτημα για την πορεία των συστημάτων υγείας και τη δυνατότητά τους να καλύψουν τα προβλήματα υγείας που προκύπτουν στους πολίτες τους. Μάλιστα, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (ΠΟΥ) διευκρινίζει ότι κατά τα τελευταία έτη, καμία χώρα δεν έχει σημειώσει ιδιαίτερη πρόοδο ως προς την καθολική κάλυψη των αναγκών της στον τομέα της υγείας χωρίς παράλληλα τα οικονομικά των υγειονομικών συστημάτων να μην εξαρτώνται από το σύνολο των δημοσίων εσόδων. Ως εκ τούτου, τα φορολογικά συστήματα κάθε χώρας που αποτελούν έναν βασικό παράγοντα για τη στήριξη των οικονομικών υγείας κάθε κράτους. Τούτο, διότι η κάθε χώρα αντλεί δημοσιονομική στήριξη μέσα από το φορολογικό της σύστημα και με αυτό τον τρόπο αποκτά τη δυνατότητα να εξυπηρετεί τις ανάγκες που προκύπτουν για τους πολίτες της, συμπεριλαμβανομένων των αναγκών κάλυψης της υγείας.

Βέβαια, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (ΠΟΥ) χαρακτηρίζει τη σπουδαιότητα που έχει το γεγονός της κατάλληλης κατανομής των πόρων ώστε να είναι αποτελεσματική η κάλυψη των αναγκών που έχει το κάθε σύστημα υγείας.

Τα συστήματα που χρησιμοποιεί η κάθε χώρα για τη διαχείριση των δημοσίων οικονομικών της, είναι ένας σημαντικός παράγοντας που επιτρέπει στους αρμόδιους φορείς να διαχειριστούν καταλλήλως τα έσοδα της κάθε χώρας.

Στον τομέα της υγείας υποστηρίζεται ότι οι χώρες αντιμετωπίζουν προκλήσεις σε όλα τα στάδια του κύκλου των συστημάτων διαχείρισης δημοσίων οικονομικών. Τα βασικά στοιχεία που έχουν να αντιμετωπίσουν για να εξαλείψουν τις προκλήσεις και ταυτόχρονα να ενισχύσουν τα οικονομικά της υγείας για την κάθε χώρα, είναι με βάση τον ΠΟΥ τα ακόλουθα:

- Με ποιο τρόπο μπορούν να ευθυγραμμιστούν οι πιστώσεις των δημοσίων εσόδων με τις ανάγκες που υπάρχουν στο σύστημα υγείας;
- Με ποιο τρόπο διασφαλίζεται η αποτελεσματική εκταμίευση;
- Με ποιο τρόπο η κάθε χώρα μπορεί να εξασφαλίσει ένα πιο υπεύθυνο και ασφαλές δημοσιονομικό σύστημα;

Ο ΠΟΥ λοιπόν, με βάση τη σχετική τοποθέτησή του φαίνεται να υποστηρίζει το κάθε κράτος ως προς την ενίσχυση των οικονομικών του αναφορικά με τα συστήματα υγείας του. Επιπλέον, κρίνεται απαραίτητο να προωθείται ο διάλογος ανάμεσα στις οικονομικές και τις υγειονομικές αρχές, ούτως ώστε να ενισχύονται τα εγχώρια συστήματα διαχείρισης δημοσίων οικονομικών και ταυτόχρονα να είναι πιο αποτελεσματικές οι πρακτικές του προϋπολογισμού απέναντι στην ενίσχυση της καθολικής κάλυψης υγείας.

2.2.2 – Η χρηματοδότηση της υγείας με βάση τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (ΠΟΥ)

Η χρηματοδότηση των συστημάτων υγείας είναι μία βασική λειτουργία που έχει καταλυτικό ρόλο ως προς την καθολική κάλυψη των συστημάτων υγείας. Με αυτό τον τρόπο, αποδεικνύεται ότι η χρηματοδότηση των συστημάτων υγείας μπορεί να βελτιώσει αποτελεσματικά την υγειονομική περίθαλψη και κατ' επέκταση την κάλυψη των πολιτών από τις υπηρεσίες υγείας που λαμβάνουν. Για να μπορούν όλοι οι πολίτες να καλύπτονται από τα συστήματα υγείας, θα πρέπει να σχεδιάζονται προσεκτικές υπηρεσίες, με ισχυρή χρηματοδότηση που δε θα είναι εύκολο να πληγεί σε περιπτώσεις ασθενειών ή επιδημιών. Για να είναι σε θέση τα συστήματα υγείας να ανταπεξέρχονται στις απαιτήσεις που προκύπτουν σε περιπτώσεις ασθενειών, είναι απαραίτητο να:

- Αντλούνται τα κατάλληλα έσοδα προς το υγειονομικό σύστημα
- Να συγκεντρώνονται τα απαραίτητα κεφάλαια
- Να κατανέμονται οι πόροι σε παρόχους υπηρεσιών υγείας

Το θέμα της χρηματοδότησης του ΠΟΥ είναι ένα αρκετά κρίσιμο ζήτημα, αν αναλογιστεί κανείς ότι από τον ΠΟΥ χρηματοδοτούνται σε παγκόσμιο επίπεδο τα κράτη για να κατορθώσουν να ανταπεξέλθουν σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, ασθενειών ή διαφόρων επιδημιών.

Ουσιαστικά, αυτό που συνολικά φαίνεται είναι ότι ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας έχει ιδιαίτερη βαρύτητα για την αντιμετώπιση των αρνητικών επιπτώσεων που ενδέχεται να προκαλούνται από τις ασθένειες και τις επιδημίες στα υγειονομικά συστήματα των κρατών.

2.3 – Η στάση του ΠΟΥ για τη μείωση των οικονομικών επιπτώσεων των ασθενειών

Ο ρόλος του ΠΟΥ είναι καταλυτικός ως προς τη μείωση των οικονομικών επιπτώσεων των ασθενειών στα συστήματα υγείας. Αναλυτικότερα, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας παρέχει σε πολλά κράτη σε πολλά κράτη υποστήριξη για την πρόληψη, την παρακολούθηση και τη διαχείριση αρκετών νοσημάτων, με σκοπό να μειώνονται οι οικονομικές συνέπειες των ασθενειών αυτών προς τα συστήματα υγείας.

Παραδείγματα τέτοιων ασθενειών για τα οποία ο ΠΟΥ παρέχει την αντίστοιχη υποστήριξη σε κυβερνήσεις κρατών είναι οι καρδιαγγειακές παθήσεις, η χολέρα, οι ασθένειες συγγενών διαταραχών, που η καθεμιά από αυτές επηρεάζουν διαφορετικά τα συστήματα υγείας και την οικονομική τους κατάσταση, καθώς απαιτούν διαφορετικές συνθήκες πρόληψης. Επίσης, ο ΠΟΥ θέτει σε προτεραιότητα τους ασθενείς με άνοια, γεγονός που αποδεικνύει ότι πρόκειται για μία ασθένεια που επιβαρύνει τα συστήματα υγείας, αν λάβει κανείς υπόψη το γεγονός ότι αυτά τα άτομα έχουν ανάγκη ιδιαίτερη φροντίδα. Επιπλέον, παρέχεται από τον ΠΟΥ ένα επιπλέον σχέδιο δράσης που αφορά την πρόληψη της άνοιας, φανερώνοντας ότι επιβαρύνονται σημαντικά έτσι, τα συστήματα υγείας. Η λέπρα είναι μία ακόμη ασθένεια που είναι ιάσιμη και τα φάρμακά της παρέχονται δωρεάν από τον ΠΟΥ έπειτα από χρηματοδότηση.

Ο υποσιτισμός παρουσιάζεται από τον ΠΟΥ ως μία επιπλέον συνθήκη που επιβαρύνει τη δημόσια υγεία και ταυτόχρονα επηρεάζει τα οικονομικά των υγειονομικών συστημάτων.

Ο υποσιτισμός ανήκει σε μία σειρά ασθενειών που προέρχεται από την έλλειψη οικονομικών πόρων ενώ ταυτόχρονα αυξάνει το κόστος της υγειονομικής περίθαλψης.

Η ιλαρά επηρεάζει επίσης τόσο των ΠΟΥ όσο και τα συστήματα υγείας διεθνώς, διότι γίνονται προσπάθειες εμβολιασμού της παγκόσμιας κοινότητας με σκοπό την αποφυγή των θανάτων.

Η ελονοσία συνιστά επίσης μία ασθένεια που επιβαρύνει τις οικονομίες των συστημάτων υγείας, μέσα από τις ενέργειες που είναι απαραίτητες για την πρόληψη της ασθένειας.

Ομοίως, η πνευμονία, η πανούκλα, ο δάγκειος πυρετός, ο τέτανος, η φυματίωση αποτελούν ασθένειες που χρήζουν αντιμετώπισης και αντιβιοτικών από τα συστήματα υγείας.

Σε όσες ασθένειες προαναφέρθηκαν, ο ΠΟΥ φαίνεται να προχωρά σε προσπάθειες εξάλειψης των οικονομικών τους συνεπειών μέσα από τον εμβολιασμό του πληθυσμού και την πρόληψη των επιπτώσεων που μπορεί να έχουν οι ασθένειες προς τον παγκόσμιο πληθυσμό.

Αξιοσημείωτο, είναι επίσης το γεγονός ότι ο ΠΟΥ επιβαρύνεται με τη χρηματοδότηση των χωρών για την αποφυγή των αρνητικών συνεπειών των ασθενειών στις χώρες που έχει υπό την επίβλεψή του.

Με τον τρόπο αυτό, προκύπτει το συμπέρασμα ότι ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας μεριμνά ώστε να αποφεύγονται οι ασθένειες και οι επιδημίες, όσο αυτό είναι δυνατόν, με σκοπό να μην επιβαρύνονται τα συστήματα υγείας των κρατών.

2.4 – Δεδομένα της Παγκόσμιας Τράπεζας σχετικά με τις επιπτώσεις ασθενειών στα οικονομικά της υγείας των κρατών

Με μία έρευνα στο διαδικτυακό τόπο της Παγκόσμιας Τράπεζας, μπορεί κανείς να βρει τις συνέπειες που έχουν οι ασθένειες στον παγκόσμιο πληθυσμό αλλά και στα οικονομικά των συστημάτων υγείας πολλών χωρών.

Χαρακτηριστικά παραδείγματα μελετών της Παγκόσμιας Τράπεζας για τις επιπτώσεις των ασθενειών στα οικονομικά της υγείας των χωρών είναι η μελέτη που εξετάζει τις επιπτώσεις της φυματίωσης ανά περιοχή καθώς και τα ποσοστά ανίχνευσης των κρουσμάτων της. Ενδιαφέρον έχει επίσης, η μελέτη που παρατίθεται παρακάτω για τα ποσοστά δαπανών ανά χώρα για ασθένειες που χρήζουν χειρουργικών επεμβάσεων, η μελέτη που ερευνά σε παγκόσμιο επίπεδο τις μεταδοτικές ασθένειες που μεταδίδονται από τη μητέρα προς τα τέκνα κι ενδέχεται να οδηγήσουν σε θάνατο. Ενδιαφέρουσα σχετικά με την έρευνα της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι επίσης η μελέτη της Παγκόσμιας Τράπεζας για τις διαθέσιμες νοσοκομειακές κλίνες από χώρα σε χώρα. Τέλος, θα παρουσιαστούν τα ποσοστά παιδικών ασθενειών σε παγκόσμιο επίπεδο, που σχετίζονται με τις ασθένειες που προέρχονται από ελλείψεις δαπανών για τα παιδιά από τα συστήματα υγείας που είναι υπεύθυνα για αυτά.

2.4.1 – Ελλείψεις δαπανών που προκαλούν ασθένειες σε βάρος παιδιών

Λαμβάνοντας ως έτη βάσης από το 2000 έως το 2023, αυτό που διαφαίνεται από τη μελέτη της Παγκόσμιας Τράπεζας είναι ότι τα ποσοστά παιδικών ασθενειών που προέρχονται από ελλείψεις δαπανών είναι μειούμενα.

Αυτό, θα πει συνολικά ότι στις περισσότερες χώρες σε παγκόσμιο επίπεδο, κατά τα πρόσφατα έτη, είναι όλο και μικρότερα τα ποσοστά των ασθενειών που προέρχονται από ελλείψεις δαπανών για την προστασία των παιδιών και για την προφύλαξή τους από τα συστήματα υγείας των χωρών τους.

Το γεγονός αυτό, σημαίνει ότι με βάση τη συγκεκριμένη μελέτη δίνεται έμφαση κατά τα τελευταία έτη στις δαπάνες που είναι απαραίτητες για την προστασία της κατάστασης της υγείας παιδιών.

Σημαντικό είναι, επίσης, το γεγονός, ότι λαμβάνοντας ως έτη βάσης από το 1987 έως το έτος 2000 τα ποσοστά των παιδικών ασθενειών που επιβάρυναν τα συστήματα υγείας, ήταν μεγαλύτερα. Αυτό, σημαίνει ότι με το πέρασμα των ετών δίνεται μεγαλύτερη βαρύτητα στην καταπολέμηση των παιδικών ασθενειών που οφείλονται στις δαπάνες που πραγματοποιούνται για να μειθούν οι οικονομικές συνέπειες των ασθενειών στα συστήματα υγείας.

Η συγκεκριμένη μελέτη φανερώνει ότι τα συστήματα υγείας, σε παγκόσμιο επίπεδο, έχουν προχωρήσει στις απαραίτητες ενέργειες προκειμένου να μειθούν οι παιδικές ασθένειες που προκαλούνται από τις μειωμένες δαπάνες των συστημάτων υγείας για τις παιδικές ασθένειες. Γίνεται έτσι, ταυτόχρονα, μία προσπάθεια ώστε να μειθούν οι επιπτώσεις που αντιμετωπίζουν τα συστήματα υγείας από τη συγκεκριμένη κατηγορία ασθενειών (World Bank , 2025A).

2.4.2 – Επιπτώσεις φυματίωσης και ανίχνευσής της με βάση την Παγκόσμια Τράπεζα

Μεταξύ της περιόδου 2000-2023, αυτό που διαφαίνεται από τα δεδομένα της Παγκόσμιας Τράπεζας είναι ότι τα ποσοστά ανίχνευσης της φυματίωσης σε παγκόσμιο επίπεδο, είναι διαρκώς αυξανόμενα. Συγκεκριμένα, από το 2000 έως το έτος 2019, τα ποσοστά ανίχνευσης της φυματίωσης διαρκώς αυξάνονταν με το γεγονός αυτό να επηρεάζει αρνητικά τις οικονομίες των κρατών που καλούνταν να αντιμετωπίσουν τις συνολικές της συνέπειες.

Πρόκειται, συνεπώς, για ασθένεια που επηρεάζει σε διεθνές επίπεδο τα συστήματα υγείας και την οικονομική τους κατάσταση (World Bank , 2024).

2.4.3 – Η πορεία των δαπανών των συστημάτων υγείας για χειρουργικές επεμβάσεις

Ενδιαφέρον για το θέμα που μελετά η παρούσα διπλωματική εργασία, έχει η μελέτη της Παγκόσμιας Τράπεζας σχετικά με την πορεία των δαπανών των συστημάτων υγείας για χειρουργικές επεμβάσεις. Η συγκεκριμένη μελέτη λαμβάνει ως έτη αναφοράς τη χρονική περίοδο από το έτος 2003 έως το έτος 2022.

Οι δαπάνες των χωρών για τις χειρουργικές επεμβάσεις φαίνεται ότι σε παγκόσμιο επίπεδο διαρκώς μειώνονται για όλη τη διάρκεια της χρονικής περιόδου που προαναφέρθηκε. Αξίζει, βέβαια, να αναφερθεί ότι παρατηρείται κάποια μικρή αύξηση των σχετικών δαπανών, μόνο κατά την περίοδο 2019-2020 καθώς και μεταξύ 2021-2022 (World Bank , 2025b).

2.4.4 – Μελέτη της Παγκόσμιας Τράπεζας για τις διαθέσιμες νοσοκομειακές κλίνες ανά 1000 άτομα

Η συγκεκριμένη μελέτη της Παγκόσμιας Τράπεζας φανερώνει τον τρόπο που οι διαθέσιμες κλίνες (ανά 1000 άτομα πληθυσμού) επηρεάζουν την οικονομία των κρατών.

Συνδυάζοντας τη συγκεκριμένη μελέτη της Παγκόσμιας Τράπεζας με τη χρονολογική σειρά των κορυφαίων πανδημιών που έπληξαν την παγκόσμια κοινότητα, μπορούν να προκύψουν συμπεράσματα σχετικά με τις επιπτώσεις που έχουν οι ασθένειες στην οικονομική κατάσταση των συστημάτων υγείας.

Καταρχάς, θα πρέπει να αναφερθεί ότι η χρονική περίοδος της συγκεκριμένης μελέτης από την Παγκόσμια Τράπεζα ξεκινά από το έτος 2002 και καταλήγει στο έτος 2021. Το γράφημα της συγκεκριμένης μελέτης, αποτυπώνει ότι μεταβαίνοντας από το έτος 2002 στο έτος 2003 οι διαθέσιμες νοσοκομειακές κλίνες μειώθηκαν, ενώ ταυτόχρονα είναι αξιοσημείωτο το γεγονός ότι μεταξύ 2002 και 2003 έπληξε την παγκόσμια κοινότητα η πανδημία του SARS (BeSafeNet, 2021).

Στη συνέχεια, παρουσιάστηκε μία ακόμη σημαντική αυξομείωση των διαθέσιμων νοσοκομειακών κλινών μεταξύ της χρονικής περιόδου 2003-2005. Από το έτος 2005 έως και το έτος 2012 η πορεία των διαθέσιμων νοσοκομειακών κλινών ήταν σχετικά σταθερή. Έπειτα, σημειώθηκε μία αυξομείωση μεταξύ των ετών 2012-2014 και τα επόμενα χρόνια η πορεία του συγκεκριμένου δείκτη ήταν σχετικά σταθερή με κάποιες μικρές αυξήσεις και μειώσεις.

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι οι διαθέσιμες νοσοκομειακές κλίνες, με βάση τη συγκεκριμένη μελέτη, αυξήθηκαν από το έτος 2019 προς το 2020. Από το γεγονός αυτό, μπορεί κανείς να διαπιστώσει ότι τα πρώτα κρούσματα της πρόσφατης πανδημίας δημιούργησαν συνθήκες ετοιμότητας για τα συστήματα υγείας σε παγκόσμιο επίπεδο (World Bank , 2021).

2.4.5 – Μελέτη της Παγκόσμιας Τράπεζας για μεταδοτικές ασθένειες που έχουν καταλήξει σε θανάτους

Με βάση τη συγκεκριμένη μελέτη της Παγκόσμιας Τράπεζας οι μεταδοτικές ασθένειες επιβαρύνουν σε μεγαλύτερο βαθμό τις χώρες της Αφρικής, συγκριτικά με τα υπόλοιπα κράτη.

Αυτό ισχύει για όλη την περίοδο που διήρκεσε η συγκεκριμένη μελέτη, μεταξύ των ετών 2001-2019. Το γεγονός αυτό, μπορεί να αποδοθεί στο γεγονός ότι οι χώρες της Αφρικάνικης ηπείρου βρίσκονται αντιμέτωπες με τη μικρότερη ανάπτυξη και αντιμετωπίζουν μεγαλύτερα ποσοστά ασθενειών (World Bank , 2020).

2.5 – Μελέτες του ΟΟΣΑ σχετικά με τις οικονομικές επιπτώσεις ασθενειών

Σύμφωνα με τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης, στους προϋπολογισμούς των συστημάτων υγείας αντιμετωπίζεται μία συνεχής πίεση φανερώνοντας ένα δύσκολο κλίμα στην οικονομία και στις δαπάνες που καλούνται να υλοποιήσουν οι κυβερνήσεις για τα συστήματα υγείας. Σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ η οικονομική κατάσταση και η δυσκολία που αντιμετωπίζουν τα οικονομικά των συστημάτων υγείας οφείλεται τόσο στον υψηλό πληθωρισμό όσο και στη διαφοροποίηση της υγείας των πολιτών. Αυτό, σημαίνει ότι η πρόωρη γήρανση μεγάλου ποσοστού των πολιτών συνδυαστικά με το μεγάλο πλήθος ασθενειών που εμφανίζονται κατά τα τελευταία έτη, καταλήγουν να ασκούν πιέσεις στα υγειονομικά συστήματα (ΟΟΣΑ, 2025b).

Μάλιστα, αυτό αποτυπώνεται από το γεγονός ότι από το έτος 2013 έως το 2019, πριν από την έλευση της πρόσφατης υγειονομικής κρίσης, τα κράτη δαπανούσαν για τα υγειονομικά τους συστήματα το 8,8% περίπου του ΑΕΠ τους. Το ποσοστό αυτό,

αυξήθηκε στο 9,7% στην προσπάθεια των κρατών να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις των υγειονομικών συστημάτων λόγω της πανδημίας του κορωνοϊού.

Αναφέρεται μάλιστα, η κρισιμότητα των δαπανών και του ύψους αυτών, που προορίζονται για την υγεία, την πρόληψη και την αντιμετώπιση μολυσματικών ασθενειών.

Συνολικά λοιπόν, εντοπίζεται ότι οι ασθένειες επιβαρύνουν οικονομικά τον προϋπολογισμό ενός κράτους καθώς και του συστήματος της υγείας του. Για το λόγο αυτό επινοούνται μηχανισμοί με στόχο την αύξηση της χρηματοδότησης των κρατών, τόσο για την αντιμετώπιση των ασθενειών και των επιπτώσεών τους, όσο και για την πρόληψη των ασθενειών.

Εκτός των μολυσματικών ασθενειών και των επιδημιών, οι μελέτες έχουν επίσης εστιάσει στις συνέπειες που έχουν στην οικονομία οι ασθένειες που αφορούν την ψυχική υγεία. Οι ασθένειες ψυχικής υγείας αποτελούν επίσης έναν τομέα νοσημάτων που φαίνεται να επιβαρύνουν σημαντικά τα συστήματα υγείας και την οικονομική κατάσταση των χωρών. Αυτό, αποδεικνύεται από μελέτες του ΟΟΣΑ που δείχνουν ότι λαμβάνονται μέτρα με σκοπό την αποτελεσματική αντιμετώπιση των αναγκών που προκύπτουν για τα άτομα που αντιμετωπίζουν ασθένειες ψυχικής υγείας (ΟΟΣΑ, 2025a).

Τα στοιχεία των ερευνών του ΟΟΣΑ για τα μέτρα αντιμετώπισης των συνεπειών των ασθενειών ψυχικής υγείας αξιοποιούν αποτελέσματα δεκαπέντε (15) χωρών του ΟΟΣΑ. Η ανάλυση των στοιχείων αυτών, δείχνει ότι οι ασθενείς ψυχικής υγείας δηλώνουν ικανοποιημένοι από τις υπηρεσίες που λαμβάνουν από τα συστήματα υγειονομικής περίθαλψης των χωρών τους. Τα αποτελέσματα των ερευνών για την αντιμετώπιση των ασθενών ψυχικής υγείας ήταν θετικά με αποτέλεσμα έτσι, να αποδεικνύεται ότι εκτός από τις επιδημίες και τις μολυσματικές ασθένειες, τα συστήματα υγείας επιβαρύνονται εξίσου από τις προσπάθειες φροντίδας των ασθενών ψυχικής υγείας (ΟΟΣΑ, 2025a).

Συνεπώς, από τις μελέτες του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης, προκύπτει συνολικά ότι έχουν γίνει αντιληπτές από τους αρμόδιους φορείς των κρατών, οι οικονομικές επιπτώσεις των ασθενειών. Για το λόγο αυτό, έχουν διευθετηθεί ενέργειες για την πρόληψη των ασθενειών, με σκοπό την αντιμετώπιση των οικονομικών επιπτώσεων που δημιουργούνται από κάθε είδους ασθένειες.

2.6 – Μελέτες του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου για το θέμα του παρόντος έργου

Βέβαια, εκτός από τη μελέτη των οικονομικών επιπτώσεων των ασθενειών στα οικονομικά της υγείας, εξίσου βαρύτητα έχουν οι μελέτες που δείχνουν στοιχεία για τις ενέργειες του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου σε περιόδους υγειονομικών κρίσεων.

Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) τονίζεται ότι αφορά τον οργανισμό που ιδρύθηκε για να ενισχύσει τη διεθνή νομισματική συνεργασία μεταξύ των κρατών που είναι μέλη του. Ο ρόλος του ΔΝΤ είναι να παρέχει σε διεθνές επίπεδο συμβουλευτική, να καθοδηγεί σε βασικές οικονομικές πολιτικές, να παρέχει τεχνική βοήθεια, εκπαίδευση και προσωρινή οικονομική βοήθεια όπου αυτό είναι απαραίτητο (unricgreece, 2019).

Επομένως, έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον η μελέτη της ιστορικής εξέλιξης του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, προκειμένου να προκύψουν συμπεράσματα για τον τρόπο με τον οποίο μεγάλες και ιδιαίτερα μολυσματικές ασθένειες επηρεάζουν την παγκόσμια οικονομία. Ήδη από τη δεκαετία του 1980 έγινε αισθητή η διεθνής κρίση χρέους που επηρέασε αισθητά τα εισοδήματα των πετρελαιοπαραγωγών και των τραπεζών σε παγκόσμιο επίπεδο. Αξιοσημείωτο μάλιστα, σε σχέση με τα θέματα υγείας και τον τρόπο που αυτά επηρεάζουν τη διεθνή οικονομία είναι το γεγονός ότι τη δεκαετία του 1980 ξεκίνησε να πλήττει σε διεθνές επίπεδο την ανθρωπότητα η πανδημία του HIV. Σε εκείνη τη δεκαετία, και συγκεκριμένα περί το έτος 1986, το ΔΝΤ καθιέρωσε την απόδοση βοήθειας προς τις χώρες με χαμηλότερα εισοδήματα που ήταν οικονομικά αδύναμες.

Από τότε και για τα επόμενα έτη, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο συνέχισε να ενισχύει τα πιο αδύναμα οικονομικά κράτη που είχαν ανάγκη από οικονομική στήριξη.

Συγκεκριμένα, κατά τα έτη 2014-2015, το ΔΝΤ αποτέλεσε ένα από τα πρώτα διεθνή ιδρύματα που ανταποκρίθηκε στην ενίσχυση των αναγκών των κρατών που προέκυψαν από τις ανάγκες που δημιούργησε η επιδημία του Έμπολα.

Στη συνέχεια, το ΔΝΤ επηρεάστηκε σημαντικά στην πρόσφατη πανδημία του κορωνοϊού δημιουργώντας ιδιαίτερα σημαντική ύφεση στην οικονομία (IMF, 2022).

Το 2020 για να βοηθήσει τις χώρες που είναι μέλη του, το ΔΝΤ εκκίνησε διαδικασίες ενίσχυσης για να αντιμετωπιστούν οι έκτακτες καταστάσεις που επήλθαν από τον κορωνοϊό.

2.7 – Συμπεράσματα που προκύπτουν από τις μελέτες Παγκόσμιων Οργανισμών για τις οικονομικές επιπτώσεις ασθενειών

Αναφέρθηκαν στο Κεφάλαιο που ολοκληρώνεται, ορισμένες μελέτες από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, την Παγκόσμια Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Οι μελέτες αυτές φανερώνουν τον τρόπο που οι συγκεκριμένοι Διεθνείς Οργανισμοί αντιμετωπίζουν περιπτώσεις ασθενειών και τα υγειονομικά συστήματα των χωρών που έχουν υπό την ευθύνη τους. Οι οργανισμοί αυτοί αφορούν διεθνείς οργανισμούς που μεριμνούν για την οικονομική αποτελεσματικότητα και τη βιωσιμότητα των διεθνών οργανισμών των κρατών.

Συνεπώς, με βάση όσα αναφέρθηκαν στο Κεφάλαιο που ολοκληρώνεται, προκύπτει ότι οι οργανισμοί αυτοί δρουν προληπτικά ως προς τις οικονομικές συνέπειες των ασθενειών. Με τον τρόπο αυτό, καταλήγουν να προχωρούν σε προγράμματα στήριξης των κρατών και των υγειονομικών συστημάτων, προκειμένου να βρίσκονται σε ετοιμότητα τα συστήματα υγείας για να αποφευχθούν οι οικονομικές συνέπειες που επιβαρύνουν τα συστήματα υγείας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο – ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ ΕΠΙΔΗΜΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΤΟΥΣ ΣΥΝΕΠΕΙΩΝ ΤΟΥΣ

3.1 – Διαφορετικές περιπτώσεις επιδημιών στην παγκόσμια κοινότητα

Με το πέρασμα των ετών, πολλές είναι οι επιδημίες που έχουν προκαλέσει αρνητικές συνέπειες στην παγκόσμια κοινότητα. Οι συνέπειες αυτές καταλήγουν να είναι αρνητικές τόσο για την οικονομία, όσο και για την κοινωνία, σε παγκόσμιο επίπεδο. Γενικότερα, οι επιδημίες και η κατάσταση πανδημιών καταλήγει να αποφέρει στην ανθρωπότητα μία κατάσταση που μπορεί να γίνει αντιληπτή ως κρίση.

Κατά τη διάρκεια μίας κρίσης εξελίσσονται πολύ γρήγορα γεγονότα που περιέχουν στοιχεία έκπληξης και μπορούν να επηρεάσουν πολλές πτυχές της καθημερινότητας (Κουσκουβέλης, 1997).

Κάθε κρίση, ανάλογα με τα χαρακτηριστικά και τη μορφή της, περιέχει διαφορετικά στοιχεία που χρήζουν διαφορετικούς τρόπους αντιμετώπισης. Τα χαρακτηριστικά που λαμβάνονται υπόψη για τη μελέτη της κάθε πανδημίας και τον τρόπο αντιμετώπισής της είναι ο βαθμός απειλής της για απώλειες, η έλλειψη γνώσεων σχετικά με το βαθμό που ενδέχεται να απειλήσει τον πληθυσμό και ο βαθμός στον οποίο οι αρμόδιοι φορείς αναγκάζονται να λάβουν γρήγορες αποφάσεις. Υπό το πρίσμα των επιπτώσεων που έχουν προκληθεί από την πρόσφατη υγειονομική κρίση του κορωνοϊού, γίνεται αντιληπτό ότι οι κυβερνήσεις και όλοι οι αρμόδιοι φορείς θα πρέπει να λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα προστασίας, ανάλογα με το μέγεθος της κάθε κρίσης και το βαθμό του προβλήματος που αυτή προκαλεί. Πολλές φορές οι πανδημίες προκαλούν πολλών ειδών προκλήσεις που δεν είναι πάντα εφικτό να αντιμετωπιστούν με τους τρόπους που είναι σύνηθες να διαχειρίζονται οι κίνδυνοι.

Για το λόγο αυτό, οι αρμόδιοι φορείς είναι επιθυμητό για κάθε κρίση που δημιουργείται από το ξέσπασμα μίας επιδημίας, να εντοπίζουν τις πιο κατάλληλες λύσεις, που είναι παράλληλα λιγότερο δαπανηρές (Hynes, 2020).

Η επιδημία από λοιμώδεις ασθένειες που μεταδίδονται με πολύ γρήγορους ρυθμούς από άνθρωπο σε άνθρωπο, αποτελούν τον ορισμό της πανδημίας και περιγράφουν το μέγεθος του προβλήματος που προκαλείται. Είναι γεγονός, ότι οι επιδημίες που επηρεάζουν την παγκόσμια κοινότητα καταγράφονται στην ιστορία για τις επιπτώσεις

τους, τον τρόπο αντιμετώπισής τους και όλα όσα προκάλεσαν συνολικά στην κοινωνία.

3.1.1 – Η επιδημία της πανώλης του Ιουστινιανού

Πρόκειται για μία ασθένεια που εμφανίστηκε στην παγκόσμια κοινότητα από το 541 έως το 750 μ.Χ. Εξαπλώθηκε σταδιακά σε όλες τις χώρες με το πέρασμα των ετών, ενώ ξεκίνησε να εξαπλώνεται από την Ευρώπη. Κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης πανδημίας έχασαν τη ζωή τους περίπου οι μισοί κάτοικοι του πλανήτη σε παγκόσμιο επίπεδο. Το γεγονός αυτό, συνδυαστικά με όλες τις αρνητικές συνέπειες της πανδημίας εκείνης της εποχής προκάλεσε προβλήματα στο εμπόριο και αποδυνάμωσε τη βυζαντινή αυτοκρατορία, δίνοντας τη δυνατότητα σε άλλους λαούς να κατακτήσουν εδάφη της βυζαντινής αυτοκρατορίας. Πρόκειται για μία επιδημία που εξαπλώθηκε στη βυζαντινή αυτοκρατορία τα πολύ παλιά έτη και το γεγονός αυτό την καθιστά ως την πρώτη ασθένεια που εξαπλώθηκε σε μορφή επιδημίας. Πρόκειται για μία ασθένεια που ουσιαστικά, κατέστρεψε οικονομικά τη βυζαντινή αυτοκρατορία, γεγονός που αποδεικνύει τις συνέπειες των ασθενειών από τα πολύ παλιά έτη. Επίσης, η εξάπλωση της συγκεκριμένης ασθένειας, με βάση την ιστορία, αποδυνάμωσε τη βυζαντινή αυτοκρατορία διότι οι πολίτες δε διέθεταν τις δυνάμεις που απαιτούσε ο πόλεμος για την επέκταση των εδαφών τους (Σταυρακάκης , 2021).

3.1.2 – Η επιδημία του μαύρου θανάτου

Η επιδημία βουβωνικής πανώλης έβλαψε ξανά την Ευρώπη από το 1347 έως το 1351. Οι θάνατοι ήταν, και πάλι, πολλοί για μεγάλο αριθμό ατόμων ενώ χρειάστηκαν περίπου 200 έτη για να επανέλθει ο ευρωπαϊκός πληθυσμός από τις επιπτώσεις που προκλήθηκαν από την συγκεκριμένη επιδημία. Ως προς την κοινωνία και την οικονομία, με την επιδημία του μαύρου θανάτου επήλθε η παρακμή του καθεστώτος δουλοπαροικίας. Τούτο, διότι ο θάνατος πολλών ανθρώπων προκάλεσε την οικονομική ευρωστία των ατόμων που κατάφεραν να επιζήσουν. Η συγκεκριμένη επιδημία εξαπλώθηκε, αρχικά, στη Δυτική Ευρώπη ως αποτέλεσμα μίας σειράς ενεργειών που είχαν να κάνουν με την εξαθλίωση του πληθυσμού. Η επιδημία του μαύρου θανάτου προκλήθηκε ως αποκορύφωμα όλων των θεομηνιών που επικράτησαν εκείνη την εποχή. Οι οικονομικές συνέπειες της συγκεκριμένης επιδημίας ήταν η αγροτική εξειδίκευση του πληθυσμού, η ανάπτυξη, προηγμένων για

την εποχή, επιχειρηματικών και οικονομικών μεθόδων και η αύξηση των ατόμων που κατοικούσαν στα αστικά κέντρα.

Πρόκειται για μία επιδημία που είχε ως αποτέλεσμα πολλούς θανάτους και μία επέκταση της κρίσης που επικρατούσε εκείνα τα έτη στην ευρωπαϊκή ήπειρο (Πιτσιάβα, 2021).

3.1.3 – Η επιδημία της ευλογιάς

Η μετανάστευση των Ευρωπαίων προς την Αμερική έφερε ταυτόχρονα στην Αμερική, διάφορες μολυσματικές ασθένειες. Η σοβαρότερη εξ αυτών ήταν η ευλογιά που ξεκίνησε να προσβάλλει τον ανθρώπινο πληθυσμό περί το 1492. Η συγκεκριμένη ασθένεια είχε ως συνέπεια το θάνατο για περίπου το 90% του πληθυσμού της αμερικανικής ηπείρου για εκείνα τα έτη. Η συγκεκριμένη πανδημία έκανε τους Ευρωπαίους να δημιουργήσουν αποικίες και να αλλάξουν οριστικά την ιστορία της παγκόσμιας οικονομίας και της Αμερικής. Μάλιστα, εκείνα τα έτη η αξιοποίηση του ορυκτού πλούτου στο νέο κόσμο, εκτόξευσε τον πληθωρισμό στην ισπανική αυτοκρατορία.

3.1.4 – Η επιδημία της λέπρας

Παρόλο που η λέπρα ήταν μία ασθένεια που κυκλοφορούσε επί σειρά ετών, έγινε πανδημία μέσα στον 11^ο αιώνα. Η διασπορά της ήταν σε τόσο μεγάλο βαθμό που οδήγησε τους αρμόδιους φορείς στη δημιουργία νέων νοσοκομείων που ειδικεύονταν αποκλειστικά και μόνο στην περίθαλψη των λεπρών. Πρόκειται για μία ασθένεια που για αρκετά έτη βασάνισε την παγκόσμια κοινότητα, ενώ αν δεν αντιμετωπίζονταν με τις κατάλληλες αντιβιώσεις οδηγούσε σε θάνατο. Οι ασθενείς της συγκεκριμένης νόσου, εκείνα τα έτη στιγματίζονταν κοινωνικά, γεγονός που αποδεικνύει τις έντονες συνέπειες με τις οποίες έρχονται πολλές φορές αντιμέτωπα τα άτομα που νοσούν από ιδιαίτερα μολυσματικές ασθένειες. Σε ακόμη μεγαλύτερο βαθμό, αναδεικνύονται οι συνέπειες της συγκεκριμένης επιδημίας αν αναλογιστεί κανείς ότι οι λεπροί αναγκάζονταν, σύμφωνα με το Ντοκιμαντέρ των Λεπρών, να κατοικήσουν όλοι σε ένα συγκεκριμένο νησί (Λασκαράτος, 2012).

3.1.5 – Ισπανική γρίπη H1N1

Στις αρχές του 21^{ου} αιώνα και συγκεκριμένα μεταξύ 1918-1919 ο ιός H1N1 προσέβαλλε περίπου το 1/3 του πληθυσμού παγκοσμίως. Εμφανίστηκε για πρώτη φορά στα τέλη του 1^{ου} Παγκοσμίου Πολέμου όπου οι αρχές για τη δημόσια υγεία

είχαν διαθέσιμα ελάχιστα πρωτόκολλα για την προστασία αυτής, γεγονός που οδήγησε στη γρήγορη εξάπλωσή της. Τότε ξεκίνησε να μελετάται η αντιμετώπιση των ιογενών ασθενειών, γεγονός που οδήγησε στην αντιμετώπιση παρόμοιων ασθενειών. Αποτέλεσε, λοιπόν, μία γρίπη που συνέβαλε στην προστασία των συστημάτων υγείας από άλλες παρόμοιες ασθένειες. Βέβαια, θα πρέπει να αναφερθεί ότι μελλοντικά ο ιός H1N1 έβλαψε ξανά την ανθρώπινη κοινότητα, ωστόσο η Ισπανική Γρίπη θεωρείται ως ένα πρόγονος του σύγχρονου ιού H1N1. Η συγκεκριμένη ασθένεια, το 1918 προκάλεσε το θάνατο για περισσότερους από 20 εκατομμύρια ανθρώπους. Κατά την αρχική της εξάπλωση, οι ειδικοί δεν αντιλαμβάνονταν τη σοβαρότητα της συγκεκριμένης πανδημίας και δεν έλαβαν περιοριστικά μέτρα. Ωστόσο, ο ιός που εξαπλωνόταν ταχύτατα σε νέους ανθρώπους, τους οδήγησε γρήγορα σε θάνατο. Το μόνο μέτρο προστασίας που ήταν εύκολο να ληφθούν εκείνη την εποχή για τη συγκεκριμένη ασθένεια ήταν η χρήση μάσκας (Σιαμέτη, 2001).

3.1.6 – Η πανδημία της γρίπης του Χονγκ-Κονγκ

Από την ίδια ομάδα ιών, 50 έτη μετά την ισπανική γρίπη εμφανίστηκε ο ιός H3N2 ενώ πρόκειται για την τρίτη πανδημία από γρίπη που εμφανίστηκε κατά τον 20^ο αιώνα. Πρόκειται για έναν ιό που εξαπλώθηκε με εξαιρετικά μεγάλες ταχύτητες ενώ το γεγονός αυτό, βοήθησε τους υγειονομικούς φορείς να κατανοήσουν τη σπουδαιότητα των εμβολίων ως προς την αντιμετώπιση των επιδημιών. Σημαντικό για το θέμα που ερευνά η παρούσα διπλωματική εργασία, είναι το γεγονός ότι η συγκεκριμένη πανδημία γρίπης συγκαταλέγεται στις πανδημίες που σε παγκόσμιο επίπεδο προκάλεσαν οικονομικά σοκ (Νικολαΐδης, 2020).

3.1.7 – Ο ιός του HIV/AIDS

Ο συγκεκριμένος ιός ξεκίνησε να προσβάλει άτομα περί το 1981 ενώ οι επιπτώσεις του είναι πολλές φορές αισθητές μέχρι και τη σημερινή εποχή. Πρόκειται για μία ασθένεια που δεν έχει ακόμη βρεθεί θεραπεία, ωστόσο έχουν βρεθεί φάρμακα που επιτρέπουν στον ασθενή να παραμείνει στη ζωή. Βέβαια, το γεγονός ότι τα άτομα που προσβάλλοντα από το συγκεκριμένο ιό δε μπορούν να απαλλαγούν από αυτόν, μπορεί επίσης να θεωρηθεί ως ένας κοινωνικός στιγματισμός.

3.1.8 – Ο ιός του H1N1

Ο συγκεκριμένος ιός που πέρασε από τους χοίρους στον άνθρωπο εμφανίστηκε περί το 2009. Πρόσβαλλε μεγάλο ποσοστό ανθρώπων της παγκόσμιας κοινότητας, αφυπνίζοντας τους αρμόδιους φορείς ως προς την εύρεση τρόπων αντιμετώπισης ιογενών πανδημιών. Η συγκεκριμένη πανδημία που απέκτησε τον τίτλο της γρίπης των χοίρων προκάλεσε πολλές επιπτώσεις στην οικονομία ως προς την ανάπτυξη του πρωτογενή τομέα, καθώς ενοχοποίησε για αρκετά έτη την κατανάλωση χοιρινού κρέατος. Επίσης, ο συγκεκριμένος ιός απέδειξε στη σύγχρονη εποχή την ταχύτητα που μπορεί να λάβει μία επιδημία καθώς και την αναγκαιότητα για προστασία της δημόσιας υγείας. Πρόκειται, όπως προαναφέρθηκε, για έναν απόγονο της ισπανικής γρίπης που αποτέλεσε την πρώτη πανδημία που ανακοίνωσε ο ΠΟΥ έπειτα από 41 χρόνια. Ακριβώς για αυτό το λόγο, τα συστήματα υγείας δε βρέθηκαν έτοιμα ως προς την αντιμετώπιση του συγκεκριμένου ιού και της εξάπλωσής του. Το γεγονός αυτό προκάλεσε ξεχωριστές οικονομικές συνέπειες στην προμήθεια των Μέσων Ατομικής Προστασίας.

3.1.9 – Ο ιός Ebola

Πρόκειται για έναν εξαιρετικά βλαβερό ιό που προκαλεί σε έντονο βαθμό το θάνατο στους ασθενείς του, παρόλο που εξαπλώνεται σε μικρότερο βαθμό συγκριτικά με άλλες πανδημίες. Συνολικά, το κόστος του ιού υπολογίζεται περί τα 4,3 δισεκατομμύρια δολάρια. Πρόκειται για έναν ιό που βλάπτει τους ανθρώπους κυρίως στις χώρες που δε διαθέτουν τα κατάλληλα μέσα ή την οικονομική δυνατότητα να τον αντιμετωπίσουν. Ενδιαφέρον, έχει μάλιστα ότι κατά την περίοδο εξάπλωσης του έμπολα, που ήταν μία από τις σύγχρονες πανδημίες, το ευρωπαϊκό κοινοβούλιο ανέφερε την αναγκαιότητα προετοιμασίας των συστημάτων υγείας, με σκοπό να είναι σε θέση τα συστήματα υγείας να προλαμβάνουν παρόμοιες κρίσεις. Αυτό, κρίθηκε άκρως απαραίτητο, σε ακόμη μεγαλύτερο βαθμό για τις αναπτυσσόμενες χώρες. Επομένως, οι πανδημίες τονίζεται ότι θέτουν σε ετοιμότητα τα συστήματα υγείας, προκειμένου να είναι σε θέση να προετοιμαστούν για επόμενες ενδεχόμενες κρίσεις. Λόγω της σοβαρότητας του ιού, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε την αναγκαιότητα κυκλοφορίας του εμβολίου με σκοπό την προστασία της δημόσιας υγείας. Επίσης, η σοβαρότητα του συγκεκριμένου ιού είχε ως αποτέλεσμα την ταχύτερη κυκλοφορία του σχετικού φαρμάκου, λαμβάνοντας υπόψη όλων των ειδών τις οικονομικές

συνέπειες που συνεπάγεται το φάρμακο και το εμβόλιο κατά του ιού (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2025).

3.1.10 – Κορωνοϊός

Η πανδημία του κορωνοϊού αποτελεί την πιο πρόσφατη πανδημία της οποίας οι επιπτώσεις έγιναν αισθητές σε ιδιαίτερα μεγάλο βαθμό στην παγκόσμια κοινότητα. Τούτο, διότι με την εξάπλωση του κορωνοϊού έγινε αντιληπτό ότι σε παγκόσμιο επίπεδο οι κοινότητες ήταν ανέτοιμες να δεχτούν μία υγειονομική κρίση και τις συνέπειες που μπορεί αυτή να προκαλέσει. Η γρήγορη εξάπλωση του συγκεκριμένου ιού είχε ως αποτέλεσμα να σταματήσουν σε παγκόσμιο επίπεδο να λειτουργούν όλων των ειδών οι δραστηριότητες, βλάπτοντας αισθητά την παγκόσμια οικονομία. Τα μέτρα περιορισμού που τέθηκαν για την προστασία της άλλαξαν έντονα τα δεδομένα της παγκόσμιας οικονομίας, προκαλώντας ταυτόχρονα έντονες κοινωνικές συνέπειες, μέσα από τη μείωση των κοινωνικών επαφών που πραγματοποιήθηκε κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης πανδημίας. Πρόκειται για έναν ιό που έφερε την πρόσφατη υγειονομική κρίση στην παγκόσμια κοινότητα, προκαλώντας πολλαπλές αρνητικές συνέπειες, όπως αυτές θα καταγραφούν σε επόμενες υποενότητες.

3.2 – Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των πανδημιών ανά την ιστορία

Αναφέρθηκαν στις προηγούμενες υποενότητες οι κυριότερες επιδημίες που έχουν πλήξει την παγκόσμια κοινότητα με τη μορφή πανδημιών. Αυτό που γίνεται αντιληπτό από όλες τις ασθένειες που αναφέρθηκαν παραπάνω, είναι ότι ήταν αρκετές οι πανδημίες που εμφανίστηκαν από πολλά έτη πριν, καθεμιά με τις δικές της ξεχωριστές συνέπειες ανάλογα με την εποχή.

Γενικότερα, στο σύνολό τους, όλες οι επιδημίες που έχουν πλήξει την παγκόσμια κοινότητα υπό τη μορφή πανδημιών, έχουν προκαλέσει τις αντίστοιχες αρνητικές συνέπειες τόσο στο εμπόριο και την οικονομία, όσο και στις κοινωνικές συνθήκες της κάθε εποχής. Αποδεικνύεται έτσι, ότι οι επιπτώσεις των πανδημιών επηρέασαν σημαντικά τη ροή της ιστορίας, ανάλογα με τη φάση όπου βρισκόταν κατά καιρούς η παγκόσμια ιστορία σε όλα τα μέρη του πλανήτη. Στην προσπάθεια περιορισμού των

κρουσμάτων και των συνεπειών που προκαλούν οι επιδημίες λαμβάνονται, ιδιαίτερα κατά τη σύγχρονη εποχή και τις τελευταίες πανδημίες που έχει βιώσει η ανθρωπότητα, διαφόρων ειδών μέτρα, που έχουν πολλές φορές αρνητικές συνέπειες για την οικονομία συνολικά, αλλά και για την κοινωνική και ψυχολογική καθημερινότητα του πληθυσμού.

Για να γίνουν περισσότερο αντιληπτές, οι επιπτώσεις των πανδημιών στην οικονομία, παρατίθενται στις επόμενες υποενότητες οι επιπτώσεις της πρόσφατης πανδημίας του κορωνοϊού σε πολλές εκφάνσεις της σύγχρονης καθημερινότητας.

3.3 – Η σύγχρονη υγειονομική κρίση του κορωνοϊού

Πρόκειται για έναν ιό από τον οποίο είναι πιθανό να μολυνθούν διαφορετικές κατηγορίες ατόμων, δημιουργώντας πολλά και διαφορετικά προβλήματα υγείας. Πολλοί από τους ασθενείς της συγκεκριμένης ασθένειας μπορούσαν να ξεπεράσουν τον ιό χωρίς κάποια νοσηλεία. Ωστόσο, άτομα μεγάλης ηλικίας με πιθανότητα υποκείμενων νοσημάτων είχαν ανάγκη από νοσηλεία επιβαρύνοντας έτσι τα συστήματα υγείας.

Με σκοπό την προστασία της δημόσιας υγείας, όταν έγινε αντιληπτή η εξάπλωση της νόσου υπήρξε ο περιορισμός των κοινωνικών και των επαγγελματικών επαφών. Το γεγονός αυτό, είχε ως αποτέλεσμα τις έντονες κοινωνικές και οικονομικές συνέπειες του κορωνοϊού.

Με τον τρόπο αυτό, η σύγχρονη υγειονομική κρίση της πανδημίας του κορωνοϊού έφτασε να αποτελεί μία απειλή της σύγχρονης καθημερινότητας, με τις επιπτώσεις της να είναι δύσκολο να προβλεφθούν από τους αρμόδιους φορείς. Κατέληξε έτσι, η περίοδος της πανδημίας του κορωνοϊού να αποτελεί μία σύγχρονη απειλή για την ποιότητα ζωής πολλών ανθρώπων.

Αξίζει, βέβαια, να αναφερθεί ότι οι κορωνοϊοί ανήκουν σε μία ομάδα ιών που είχε εμφανιστεί στην παγκόσμια κοινότητα περίπου είκοσι έτη νωρίτερα. Από το έτος 2002 ξεκίνησαν να εμφανίζονται παραλλαγές του συγκεκριμένου ιού προκαλώντας έντονη ανησυχία για τη δημόσια υγεία (Cui et al., 2019).

Όπου περί το τέλος του 2019 σε μία πόλη της Κίνας, εμφανίστηκε ο κορωνοϊός που προκάλεσε την πρόσφατη πανδημία, με συνεχώς αυξανόμενα κρούσματα προκαλώντας ανησυχία για τη δημόσια υγεία (Jiang et al., 2020).

Η σταδιακή εξάπλωση του ιού σε όλα τα κράτη έκανε τον ΠΟΥ να κηρύξει στα κράτη κατάσταση πανδημίας.

Έτσι, κατέληξε η συγκεκριμένη πανδημία να είναι πηγή μεγάλων προβλημάτων σε παγκόσμιο επίπεδο προκαλώντας αρνητικές συνέπειες σε πολλούς κλάδους. Κάποιες από τις αρνητικές συνέπειες έγιναν άμεσα αντιληπτές ενώ άλλες έγιναν αντιληπτές στην πορεία (Mofijur et al., 2021).

Σε πολλά κράτη εφαρμόστηκαν μέτρα προστασίας της δημόσιας υγείας, με σκοπό τον περιορισμό της διασποράς του κορωνοϊού. Ωστόσο, τα μέτρα αυτά δεν αποδείχτηκαν αποτελεσματικά για όλα τα κράτη.

Οι οικονομικές συνθήκες που επικρατούν από χώρα σε χώρα διαφοροποιούν τον τρόπο που το κάθε κράτος θα μπορέσει να ανταποκριθεί στις συνθήκες μίας πανδημίας. Για αυτόν ακριβώς το λόγο, τα μέτρα προστασίας της δημόσιας υγείας, είχαν διαφορετικό αντίκτυπο από χώρα σε χώρα. Αναλυτικότερα, η οικονομική κατάσταση κάθε κράτους, προσφέρει διαφορετικές συνθήκες υγιεινής στην κάθε χώρα. Αυτό, έχει ως αποτέλεσμα οι χώρες και οι πολίτες που ανήκουν στα κατώτερα οικονομικά στρώματα να είναι πιο ευάλωτοι στις αρνητικές επιπτώσεις των πανδημιών (Bonaccorsi et al., 2020).

Συνολικά, για να επιτευχθεί η ορθή αντιμετώπιση των πανδημιών στη σύγχρονη εποχή, είναι απαραίτητο τα κυβερνητικά στελέχη των χωρών και οι αρμόδιοι φορείς να έχουν πολλαπλές ικανότητες προκειμένου να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα που δημιουργούνται από πανδημίες. Για να αντιμετωπιστούν οι αρνητικές επιπτώσεις των πανδημιών είναι επιθυμητό οι κυβερνητικοί φορείς να συνεργάζονται με επιστήμονες και ειδικούς της δημόσιας υγείας προκειμένου να ενημερώνουν αποτελεσματικά τους πολίτες για την προστασία της υγείας τους και να μεριμνούν για την ορθή λειτουργία των συστημάτων υγείας (Delaney & Kitchin, 2020).

Αξίζει να σημειωθεί, ότι για να αντιμετωπίζονται οι αρνητικές συνέπειες των πανδημιών πολλές φορές αξιοποιούνται τα προγνωστικά μοντέλα των πανδημιών με σκοπό οι υπεύθυνοι φορείς να έχουν τη δυνατότητα να λάβουν γρήγορα τις κατάλληλες αποφάσεις που θα ωφελήσουν την ανθρωπότητα (Connolly et al., 2021).

3.4 – Οι συνέπειες της πανδημίας του κορωνοϊού στα συστήματα υγείας παγκοσμίως

Σε παγκόσμιο επίπεδο τα συστήματα υγείας είναι πολλά και με διαφορετικό τρόπο λειτουργίας, έχοντας μεταξύ τους τόσο ομοιότητες όσο και διαφορές. Επίσης, ανάλογα με την οικονομική κατάσταση κάθε χώρας, τονίζεται ότι τα υγειονομικά της συστήματα εξελίσσονται σε διαφορετικό βαθμό, γεγονός που σημαίνει ότι κάθε χώρα καταλήγει να έχει διαφορετικές ικανότητες ως προς την αντιμετώπιση των κινδύνων.

Διευκρινίζεται, ότι ως υγειονομικό σύστημα ορίζεται μία μίξη από επαγγελματίες υγείας, από κτίρια που είναι διαμορφωμένα για έναν συγκεκριμένο σκοπό και καλύπτονται από πόρους που προορίζονται για δαπάνες υπηρεσιών υγείας. Όλοι αυτοί οι παράγοντες που συνθέτουν τα υγειονομικά συστήματα εργάζονται με στόχο την κάλυψη των αναγκών υγείας των πολιτών της κάθε κοινωνίας (Kruk et al., 2017).

Τα συστήματα υγείας είναι υποχρεωμένα να δρουν με στόχο την κάλυψη της υγείας των πολιτών παρόλο που σε κάποιες χώρες τα υγειονομικά συστήματα είναι κατάλληλα να κατανοήσουν και να καλύψουν τις ανάγκες των πολιτών, ενώ σε άλλες χώρες τα υγειονομικά συστήματα δεν έχουν την δυνατότητα να καλύπτουν πλήρως τις ανάγκες των πολιτών. Υπό αυτό το πρίσμα, προκύπτει ότι οι ανάγκες της πανδημίας καλύπτονται σε διαφορετικό βαθμό από χώρα σε χώρα ανάλογα με την ανάπτυξή της. Συνεπώς, οι πανδημίες αντιμετωπίζονται διαφορετικά από κράτη που έχουν διαφορετικού μεγέθους ανάπτυξη (Bohren et al., 2015).

Με βάση τη βιβλιογραφία, οι υγειονομικές κρίσεις και οι πανδημίες αναδεικνύουν τις αδυναμίες που εντοπίζονται συχνά σε συστήματα υγείας διαφόρων χωρών κι εμποδίζουν τη δυνατότητά τους να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες των πολιτών (Kruk et al., 2017).

3.5 – Οι συνολικές συνέπειες της πανδημίας του κορωνοϊού

Συνολικά, οι συνέπειες της πρόσφατης πανδημίας του κορωνοϊού ήταν πολυάριθμες, γεγονός που ανέδειξε τις έντονες ανάγκες που υπήρξαν στα συστήματα υγείας ανά τον κόσμο. Παρόλο που, όπως αναφέρθηκε σε προηγούμενες υποενότητες, υπήρξαν στο παρελθόν κι άλλες πανδημίες που έπληξαν την παγκόσμια κοινότητα, η πανδημία

του κορωνοϊού ανέδειξε τη δυσκολία πολλών χωρών να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά την έκτακτη κατάσταση που προέκυψε. Με τον τρόπο αυτό, οι κυβερνήσεις των χωρών κατέληξαν να λάβουν μέτρα για να ανακόψουν την εξάπλωση του κορωνοϊού σε κάθε κράτος, χωρίς βέβαια, αυτό να είναι πάντα αποτελεσματικό. Τα μέτρα αυτά, λήφθηκαν από τους αρμόδιους φορείς προκειμένου να αποφευχθούν οι πολυάριθμοι θάνατοι που έχει καταγράψει η ιστορία σε περιπτώσεις άλλων πανδημιών, όπως αυτές αναφέρθηκαν σε προηγούμενη υποενότητα του παρόντος κεφαλαίου.

Οι κυριότερες συνέπειες που προκλήθηκαν από τα μέτρα προστασίας που έλαβαν οι κυβερνήσεις ήταν η κοινωνική αποστασιοποίηση. Βέβαια, η κοινωνική αποστασιοποίηση που ήρθε ως συνέπεια των μέτρων προστασίας προκάλεσε αρνητικές συνέπειες στην κοινωνική ζωή των ατόμων, την εργασία, την ψυχολογία τους αλλά και την παγκόσμια οικονομία που είναι και το κύριο ζήτημα που ερευνάται στην παρούσα διπλωματική εργασία (Miyah et al., 2022).

3.6 – Οι συνέπειες της πανδημίας του κορωνοϊού στην εργασία και την οικονομία

Οι επιπτώσεις της πρόσφατης πανδημίας στην οικονομία ήταν πολλαπλές, τόσο από την πλευρά της εργασίας και της οικονομίας, όσο και από την επιβάρυνση των συστημάτων υγείας και των δαπανών που τα συστήματα είχαν ανάγκη για να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες των πολιτών.

Αρχικά, θα πρέπει να αναλυθεί ότι όλες οι δομές υγειονομικής περίθαλψης βρέθηκαν ξαφνικά στη θέση όπου κλήθηκαν να αντιμετωπίσουν μεγάλο αριθμό κρουσμάτων και νοσηλεύομενων. Γίνεται, λοιπόν αντιληπτό ότι τα συστήματα υγείας θα έπρεπε με την έλευση της πανδημίας του κορωνοϊού, να αυξήσουν τις δαπάνες τους. Συνεπώς, η πανδημία έβλαψε με βεβαιότητα την οικονομία της υγείας και τις δαπάνες των υγειονομικών δομών (Nyashanu, Pfende & Ekpenyong, 2020).

Αδιαμφισβήτητα, όλα τα υγειονομικά συστήματα, σε όσο ανεπτυγμένη χώρα κι αν λειτουργούν, έρχονται σε μία ξαφνική κρίση όταν καλούνται να αντιμετωπίσουν συνθήκες πανδημίας. Όπως σε κάθε αντίστοιχη περίπτωση, ομοίως για την αντιμετώπιση της πανδημίας του κορωνοϊού, οι χώρες χρειάστηκαν οικονομικές ενισχύσεις προκειμένου να κατορθώσουν να ανταπεξέλθουν. Πρώτα απ' όλα, η

αγορά και τα συστήματα υγείας, επηρεάστηκαν σημαντικά από την ξαφνικά αυξημένη ζήτηση των κρατών τόσο για τους πολίτες όσο και για τα υγειονομικά συστήματα και τους επαγγελματίες υγείας για Μέσα Ατομικής Προστασίας (Al Ghafri et al., 2020).

Έπειτα, μπορεί να γίνει αντιληπτό, ότι η κοινωνική αποστασιοποίηση που επιβλήθηκε συνολικά ως μέτρο προστασίας της δημόσιας υγείας και αποφυγής εξάπλωσης της νόσου, οδήγησε σε αρνητικές συνέπειες που έβλαψαν σε πολλές χώρες την εργασία και την οικονομία. Η κοινωνική αποστασιοποίηση που λήφθηκε με σκοπό την ελάττωση των κρουσμάτων και τη μειωμένη εξάπλωση του ιού, προκάλεσε στους περισσότερους επαγγελματίες μία διακοπή των εργασιών τους. Κατέληξε έτσι, να πληγεί σημαντικά η οικονομία δημιουργώντας σημαντικές κρίσεις σε παγκόσμιο επίπεδο. Μάλιστα, στοιχεία που προήλθαν από την Τράπεζα της Ελλάδος, αποδεικνύουν τα αυξημένα ποσοστά δανεισμού από επαγγελματίες κατά την περίοδο του κορωνοϊού. Επίσης, αποτυπώνεται ότι η συγκεκριμένη πανδημία έβλαψε σημαντικά τους τομείς των υπηρεσιών και της βιομηχανίας.

Βέβαια, η ταχύτατη ανάπτυξη της τεχνολογίας και του ψηφιακού μετασχηματισμού που επιτεύχθηκε υπό το πρίσμα της πανδημίας, συνέβαλε στην αύξηση του ηλεκτρονικού εμπορίου. Το γεγονός αυτό, μπορεί να θεωρηθεί θετικό για την ελληνική οικονομία διότι βοήθησε στη μείωση της δραστηριοποίησης εισηγμένων επιχειρήσεων.

Γίνεται, λοιπόν, αντιληπτό, ότι η πανδημία του κορωνοϊού που ήταν η πιο πρόσφατη πανδημία που κλήθηκε να αντιμετωπίσει η παγκόσμια κοινότητα προκάλεσε πολύπλευρες συνέπειες στην παγκόσμια οικονομία και την εργασία. Με τον τρόπο αυτό, απορρέει το συμπέρασμα ότι συνολικά οι πανδημίες έχουν πολύπλευρες συνέπειες που μπορούν σε μεγάλο βαθμό να επηρεάσουν πολλούς τομείς της παγκόσμιας οικονομίας.

Σημαντικό, είναι επίσης, ότι οι συνθήκες εργασίας μεταβλήθηκαν εξαιτίας της πανδημίας αυξάνοντας έτσι τον αριθμό των ατόμων που εργάζονταν εξ αποστάσεως. Το γεγονός αυτό, προκάλεσε ποικίλες συνέπειες τόσο στην εργασιακή όσο και στην κοινωνική καθημερινότητα του πληθυσμού. Για το λόγο αυτό, αναφέρονται στην επόμενη υποενότητα οι συνέπειες της πρόσφατης πανδημίας στην κοινωνική καθημερινότητα του πληθυσμού.

Επιπλέον, η βιβλιογραφία αναφέρει ότι σημαντικές είναι οι συνέπειες της πανδημίας στην ανεργία και το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν. Συγκεκριμένα, στην ελληνική

οικονομία προέκυψε λόγω της πανδημίας μείωση του ΑΕΠ σε ποσοστά 5,67% και 7,16%, μείωση των απασχολούμενων σε ποσοστά 5,32% και 7,20% ενώ οι συνολικές εισαγωγές μειώθηκαν σε ποσοστά 10,40% και 15,53%. Μεγάλες ήταν επίσης, οι μειώσεις που αφορούν την οικονομία, σχετικά με τα ποσοστά των εξαγωγών και του τουρισμού, όπως αυτά σημειώθηκαν στην περίοδο της πρόσφατης πανδημίας.

3.7 – Οι συνέπειες της πανδημίας του κορωνοϊού στις κοινωνικές σχέσεις

Στην προσπάθεια των επιστημόνων να ανακόψουν την εξάπλωση της πανδημίας και να περιορίσουν τα κρούσματα που εμφανίστηκαν, περιόρισαν τις κοινωνικές επαφές (Khan et al., 2021).

Είναι γεγονός ότι η πρόσφατη πανδημία επηρέασε σε μεγάλο βαθμό πολλούς τομείς της σύγχρονης καθημερινότητας, δίνοντας ένα μεγάλο δείγμα σχετικά με τις επιπτώσεις των πανδημιών στην καθημερινότητα. Αναλυτικότερα, η πρόσφατη υγειονομική κρίση επέφερε ιδιαίτερες επιπτώσεις σε παγκόσμιο επίπεδο στα οικονομικά συστήματα, στα συστήματα υγείας, στον κυβερνοχώρο, στο εργασιακό σύστημα και στις κοινωνικές σχέσεις μεταξύ των ατόμων.

Ωστόσο, αξίζει να αναφερθεί ότι συνολικά οι επιπτώσεις που επέφερε η πρόσφατη πανδημία στη σύγχρονη καθημερινότητα προήλθαν από ένα συνδυασμό δυνάμεων, αλληλεπιδράσεων και παραγόντων που είναι ικανοί να επηρεάσουν τις ισορροπίες και τις συνθήκες ζωής των ανθρώπων. Κατέληξε έτσι, η πανδημία να επιβαρύνει σημαντικά τις κοινωνικές ισορροπίες και να προκαλέσει σημαντικές επιπτώσεις στην κοινωνική καθημερινότητα των πολιτών επηρεάζοντας τις διαπροσωπικές τους σχέσεις.

Σύμφωνα με έρευνες της διεθνούς βιβλιογραφίας, για την περίοδο που διήρκεσε η πανδημία και τα περιοριστικά της μέτρα, καταγράφηκαν ποσοστά ανθρώπων που βρίσκονταν σε περιορισμό ψυχολογικά προβλήματα, μεγαλύτερα ποσοστά άγχους και χαμηλότερη ποιότητα ζωής, συγκριτικά με τις συνθήκες διαβίωσής τους πριν την υγειονομική κρίση. Από τέτοιες έρευνες, προκύπτει συνολικά ότι η πανδημία προκάλεσε στον πληθυσμό χαμηλότερη ποιότητα ζωής (Ferreira et al., 2021).

Σημαντικό είναι, επίσης, το γεγονός ότι η πανδημία επηρέασε την κοινωνική καθημερινότητα του πληθυσμού μέσα από την αλλαγή των εργασιακών συνθηκών. Αναλυτικότερα, το γεγονός ότι πολλοί εργαζόμενοι αναγκάστηκαν στην περίοδο της πανδημίας να ασκήσουν εξ αποστάσεως τα καθήκοντά τους,

Το γεγονός αυτό, μπορεί να θεωρηθεί ως μία βασική αιτία διαταραχής των κοινωνικών σχέσεων στην περίοδο της πανδημίας. Παράλληλα, το φαινόμενο της εξ αποστάσεως εργασίας φαίνεται να επηρέασε σημαντικά την εμπιστοσύνη μεταξύ των εργαζομένων και των εργοδοτών προκειμένου να συνεχίσουν να επιτυγχάνονται τα επιθυμητά για την εργασία αποτελέσματα.

Συμπερασματικά, οι συνθήκες της πρόσφατης πανδημίας προκάλεσαν συνθήκες αβεβαιότητας και κοινωνικών κρίσεων. Το γεγονός αυτό είχε ακόμη πιο έντονες συνέπειες για τις ομάδες πληθυσμού που βρίσκονται στα κατώτερα κοινωνικά στρώματα, αυξάνοντας με τον τρόπο αυτό τις διακρίσεις και τις ανισότητες μεταξύ των ατόμων (Mofijur et al., 2021).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 – ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

4.1 – Σκοπός του παρόντος κεφαλαίου

Για να γίνει συνολικά κατανοητή η ανάλυση του έργου και της έρευνας που απαιτήθηκε για την εκπόνησή του, θα πρέπει να γίνει κατανοητή η μεθοδολογία που αξιοποιήθηκε για την ολοκλήρωση της απαραίτητης έρευνας. Ο σκοπός του κεφαλαίου που ξεκινά, είναι να επισημάνει το στόχο του παρόντος έργου συνολικά, τον τρόπο με τον οποίο αναδεικνύεται το θέμα που μελετά το παρόν έργο και τον τρόπο με τον οποίο αναπτύχθηκε η έρευνα που προσπαθεί να εξάγει συμπεράσματα σχετικά με το παρόν έργο.

Τέλος, ο σκοπός του παρόντος κεφαλαίου είναι να υπενθυμίσει τα ερευνητικά ερωτήματα της διπλωματικής εργασίας συνολικά, με τελικό στόχο την εξαγωγή συμπερασμάτων αναφορικά με την έρευνα που απαιτείται για την παρούσα διπλωματική εργασία.

4.2 – Σκοπός της διπλωματικής εργασίας

Για τις ανάγκες της παρούσας διπλωματικής εργασίας πραγματοποιείται μία έρευνα που προσπαθεί να εξάγει συμπεράσματα αναφορικά με τις επιπτώσεις που μπορούν να προκαλέσουν στην οικονομία οι ασθένειες. Αυτό, γίνεται ακόμη πιο έντονο όταν ως ασθένειες αναφέρονται επιδημίες που αναπτύσσονται με ταχείς ρυθμούς και ασθένειες που πλήττουν την ανθρωπότητα με μορφή επιδημιών ή πανδημιών. Ο σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι να αναδείξει τα προβλήματα που προκαλούνται στην παγκόσμια οικονομία και σε μία κοινότητα συνολικά, από την εμφάνιση ασθενειών.

Συμπερασματικά, ο σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι να αναδείξει το σύνολο των οικονομικών επιπτώσεων των ασθενειών για τα συστήματα υγείας, τις εργασιακές και κοινωνικές συνθήκες και για την ψυχολογική κατάσταση των ατόμων που διαβιούν σε μία κοινωνία.

4.3 – Ερευνητικά ερωτήματα

Κάθε έρευνα, για να προσεγγίσει πλήρως το θέμα που μελετά, είναι απαραίτητο να είναι ικανή να δώσει απαντήσεις γύρω από το συγκεκριμένο θέμα σε πιθανά ερωτήματα που προκύπτουν.

Έτσι λοιπόν, για να είναι επιτυχής η έρευνα που απαιτείται για την υλοποίηση της διπλωματικής εργασίας, θα πρέπει να είναι σε θέση να δώσει απαντήσεις σε συγκεκριμένα ερωτήματα που σχετίζονται με το θέμα που ερευνά. Με τον τρόπο αυτό, προκύπτει ότι τα ερευνητικά ερωτήματα στα οποία σκοπεύει να δώσει απαντήσεις η συγκεκριμένη έρευνα με την ολοκλήρωσή της, είναι τα παρακάτω:

- Πώς επηρεάζουν οι επιδημίες την οικονομία της υγείας ;
- Ποιοι είναι οι βασικοί μηχανισμοί μετάδοσης των οικονομικών επιπτώσεων ;
- Οι ασθένειες και οι επιδημίες δημιουργούν μακροπρόθεσμες επιδράσεις στις αγορές εργασίας και στα δημόσια οικονομικά ;

Ο στόχος του παρόντος έργου είναι με την ολοκλήρωσή του να είναι σε θέση να δώσει απαντήσεις στα ερωτήματα που τέθηκαν παραπάνω. Με τον τρόπο αυτό, θα γίνει προσπάθεια να προσεγγιστεί η μελέτη αναφορικά με τις οικονομικές επιπτώσεις των ασθενειών, τόσο στα οικονομικά των συστημάτων υγείας, όσο και στην οικονομία και την κοινωνία συνολικά.

4.4 – Μεθοδολογία της έρευνας

Η μεθοδολογία με την οποία αναπτύσσεται η κάθε έρευνα, είναι ένας ακόμη βασικός παράγοντας που καθορίζει την αποτελεσματικότητά της. Ο ρόλος της μεθοδολογίας του έργου μπορεί να αποδειχθεί καθοριστικός τόσο για τον αναγνώστη όσο και για τον ερευνητή, αναφορικά με την πλήρη προσέγγιση του θέματος που μελετάται από κάθε έργο.

Η μεθοδολογία που αξιοποιήθηκε για την υλοποίηση της έρευνας που απαιτεί το παρόν έργο είναι η δευτερογενής έρευνα. Μέσω της δευτερογενούς έρευνας, γίνεται μία μελέτη και άντληση πληροφοριών από ήδη δημοσιευμένες πηγές, σχετικά με το θέμα που κάθε φορά ερευνά η κάθε διπλωματική εργασία. Ωστόσο, όπως θα περιγραφεί στις επόμενες υποενότητες του παρόντος κεφαλαίου οι δευτερογενείς

έρευνες απαιτούν τον έλεγχο των δεδομένων που αξιοποιούν καθώς και την εγκυρότητα των πηγών από τις οποίες αντλούνται τα δεδομένα.

Συγκεκριμένα, για τις ανάγκες της έρευνας που απαιτήθηκε για την υλοποίηση της συγκεκριμένης διπλωματικής εργασίας, έγινε μία μελέτη σε ήδη δημοσιευμένες πηγές, αναφορικά με τις οικονομικές επιπτώσεις των ασθενειών.

Συγκεκριμένα, για τα πρώτα κεφάλαια της διπλωματικής εργασίας πραγματοποιήθηκε μία αναζήτηση σε ήδη δημοσιευμένες πηγές σχετικά με τον τρόπο που δρουν οι ασθένειες και οι επιδημίες, στα οικονομικά των συστημάτων υγείας, στην οικονομία συνολικά, την ανεργία και το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν, καθώς και στην κοινωνική καθημερινότητα.

Τέλος, για τις ανάγκες της παρούσας διπλωματικής εργασίας συλλέχθηκαν δημοσιευμένα δεδομένα από δευτερογενείς πηγές, προκειμένου να αυξηθεί η διαθεσιμότητα δεδομένων αναφορικά με τις οικονομικές επιπτώσεις των ασθενειών, που είναι το θέμα που μελετάται από την παρούσα διπλωματική εργασία. Συνεπώς, για τις ανάγκες της έρευνας που απαιτήθηκε για τη συγκεκριμένη διπλωματική εργασία, πραγματοποιήθηκε, εκτός από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση, διαδικτυακή αναζήτηση στις ιστοσελίδες κορυφαίων διεθνών οργανισμών προκειμένου να αντληθούν πληροφορίες σχετικά με τις οικονομικές επιπτώσεις των ασθενειών στην παγκόσμια οικονομία.

4.5 – Περιγραφή μεθοδολογικής προσέγγισης

Η μεθοδολογική προσέγγιση αφορά τη μεθοδολογία που αξιοποιείται για την υλοποίηση της έρευνας που απαιτείται για τη διπλωματική εργασία.

Η περιγραφή της μεθοδολογικής προσέγγισης εξυπηρετεί επακριβώς στην επεξήγηση της μεθοδολογίας που αξιοποιείται για την υλοποίηση μίας έρευνας και τη συνολική συγγραφή ενός έργου. Ταυτόχρονα, η περιγραφή της μεθοδολογικής προσέγγισης συμβάλει στην, όσο το δυνατόν, ακριβέστερη προσέγγιση του θέματος που ερευνά το κάθε έργο και για τα συμπεράσματα που σκοπεύει να αντλήσει.

Για να προσεγγιστεί αποτελεσματικά το θέμα που μελετάται για την παρούσα διπλωματική εργασία, ακολουθήθηκε, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, μία δευτερογενής έρευνα.

Συγκεκριμένα, μελετήθηκαν ακαδημαϊκές πηγές, άρθρα, βιβλία και περιοδικά σχετικά με τις οικονομικές επιπτώσεις των ασθενειών. Για αυτό το λόγο άλλωστε, αναφέρθηκε παραπάνω, ότι ακολουθήθηκε η μέθοδος της βιβλιογραφικής ανασκόπησης.

Επιπλέον, για να είναι πιο αποτελεσματική η προσέγγιση σχετικά με το θέμα που μελετάται, εκτός από ακαδημαϊκές πηγές της βιβλιογραφίας, έγινε έρευνα σε ιστοσελίδες και αρχεία διεθνών οργανισμών που ερευνούν τα θέματα της υγείας, των ασθενειών, των επιδημιών και των συνολικών τους επιπτώσεων στην παγκόσμια κοινότητα.

Στο επόμενο κεφάλαιο του παρόντος έργου, ακολουθεί η ανάλυση των αποτελεσμάτων που προκύπτουν από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση και από την έρευνα σε δημοσιευμένες πηγές διεθνών οργανισμών.

4.6 – Πηγές δεδομένων

Οι πηγές των δεδομένων που χρησιμοποιούνται σε μία έρευνα έχουν ιδιαίτερη βαρύτητα για το κάθε έργο καθώς συμβάλουν στην ποιοτική και ακριβέστερη προσέγγιση του θέματος που το κάθε έργο μελετά. Ουσιαστικά, οι πηγές των δεδομένων που αξιοποιούνται σε κάθε έργο, καθορίζουν σημαντικά την αξιοπιστία του έργου.

Συνολικά, τα δεδομένα που θα αξιοποιηθούν για την υλοποίηση μίας έρευνας είναι απαραίτητο να προέρχονται από αξιόπιστες πηγές και να ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα.

Τα δεδομένα που αξιοποιήθηκαν για την υλοποίηση της παρούσας έρευνας προέρχονται από δημοσιευμένες πηγές. Κάποιες από τις πηγές αυτές, που αξιοποιούνται για την ανάπτυξη των κεφαλαίων της βιβλιογραφικής ανασκόπησης είναι ακαδημαϊκές πηγές και δημοσιευμένα άρθρα, βιβλία και περιοδικά. Δημοσιεύματα επιστημόνων από τις συγκεκριμένες πηγές βοηθούν στην εξαγωγή συμπερασμάτων αναφορικά με τις οικονομικές επιπτώσεις των ασθενειών και των επιδημιών στα οικονομικά των συστημάτων υγείας, αλλά και στην παγκόσμια οικονομία συνολικά.

Εκτός από τις ακαδημαϊκές πηγές, τα άρθρα και τα βιβλία επιστημόνων έγινε δευτερογενής έρευνα σε δημοσιευμένες πηγές κορυφαίων παγκοσμίως οργανισμών.

Επισημαίνεται λοιπόν, ότι για τις ανάγκες της έρευνας που υλοποιήθηκε για την παρούσα διπλωματική εργασία, αξιοποιήθηκαν πηγές από διεθνείς οργανισμούς όπως είναι ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (ΠΟΥ), η Παγκόσμια Τράπεζα, ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ).

Πρόκειται, για διεθνείς οργανισμούς που έχουν τη δυνατότητα να αποκτούν πρόσβαση σε διεθνή δεδομένα που αφορούν τις ασθένειες και τις συνέπειες που προκαλούν στην παγκόσμια οικονομία και στα οικονομικά των συστημάτων υγείας. Με τον τρόπο αυτό, αποκτάται για τους ερευνητές συνολικά, μία αξιόπιστη πηγή δεδομένων με πρόσβαση σε πηγές που είναι σε θέση να προσφέρουν πληροφόρηση σχετικά με το θέμα που κάθε φορά ερευνάται.

Έτσι λοιπόν, η αξιοποίηση δεδομένων από κορυφαίους διεθνείς οργανισμούς για τις ανάγκες της παρούσας διπλωματικής εργασίας, βοηθά στην άντληση επιπλέον αξιόπιστων δεδομένων που σχετίζονται με τα οικονομικά της υγείας και τις οικονομικές επιπτώσεις των ασθενειών, που είναι το κύριο θέμα μελέτης του παρόντος έργου.

4.7 – Κριτήρια επιλογής δεδομένων

Η αξιοπιστία της κάθε έρευνας εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τα δεδομένα που θα επιλεγθούν για αξιοποίηση και την ανάπτυξη της έρευνας. Τα κριτήρια, λοιπόν, επιλογής των δεδομένων που αξιοποιούνται για την κάθε έρευνα είναι η εγκυρότητα και η αξιοπιστία των πληροφοριών που παρέχουν. Επομένως, κρίνεται σκόπιμο να διευκρινιστεί ότι τα δεδομένα που θα επιλεγούν για κάθε έρευνα καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό την αξιοπιστία, την εγκυρότητα και την ποιότητα μίας έρευνας. Το βασικότερο, λοιπόν, κριτήριο επιλογής των δεδομένων που θα αξιοποιηθούν για μία έρευνα είναι η εγκυρότητα και η αξιοπιστία τους, διότι επηρεάζουν αντίστοιχα την εγκυρότητα και την αξιοπιστία της έρευνας και κατ' επέκταση της διπλωματικής εργασίας από την οποία πρόκειται να αξιοποιηθούν.

Τα κριτήρια επιλογής των δεδομένων που αξιοποιήθηκαν για την έρευνα που απαιτήθηκε για τις ανάγκες της παρούσας διπλωματικής εργασίας, έγιναν με βάση την εγκυρότητα και την αξιοπιστία των πηγών.

Για το λόγο αυτό, τα δεδομένα που αξιοποιήθηκαν για τις ανάγκες της παρούσας διπλωματικής εργασίας επιλέχθηκαν με βάση την εγκυρότητα τους, το περιεχόμενό τους και τις πηγές από τις οποίες προκύπτουν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 – ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

5.1 – Ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας

Στα προηγούμενα κεφάλαια πραγματοποιήθηκε μία βιβλιογραφική ανασκόπηση σχετικά με τις οικονομικές επιπτώσεις των ασθενειών, που είναι και το θέμα που μελετάται στην παρούσα διπλωματική εργασία. Εκτός από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση, πραγματοποιήθηκε δευτερογενής έρευνα σε ήδη δημοσιευμένα στοιχεία διεθνών οργανισμών αναφορικά με τον τρόπο που οι ασθένειες δρουν στα οικονομικά των συστημάτων υγείας αλλά και στην οικονομική κατάσταση συνολικά των κρατών που αντιμετωπίζουν υγειονομικές κρίσεις.

Όπως αναφέρθηκε ήδη σε προηγούμενα κεφάλαια του παρόντος έργου, οι ασθένειες, οι επιδημίες και οι πανδημίες έχουν πολύπλευρες οικονομικές συνέπειες στο περιβάλλον όπου εξαπλώνονται. Οι συνέπειες αυτές τις περισσότερες φορές αφορούν τα υγειονομικά συστήματα και τα οικονομικά της υγείας ενώ παράλληλα επηρεάζουν τις συνθήκες όλης της οικονομίας και του εργασιακού περιβάλλοντος της κοινωνίας όπου εξαπλώνεται μία ασθένεια. Επίσης, εκτός από τις οικονομικές επιπτώσεις των ασθενειών σε διάφορους τομείς της σύγχρονης καθημερινότητας, οι επιπτώσεις που δημιουργούνται είναι εξίσου αισθητές στην κοινωνία και την ψυχολογική κατάσταση των ατόμων. Συμπερασματικά, λοιπόν, οι ασθένειες, οι επιδημίες και οι πανδημίες επηρεάζουν σε πολύ μεγάλο βαθμό πολλούς παράγοντες της κοινωνίας όπου εξαπλώνονται. Το γεγονός αυτό, έχει αντιστοίχως πολύπλευρες συνέπειες που επηρεάζουν μεγάλα τμήματα του πληθυσμού.

Επομένως, στο Κεφάλαιο που ξεκινά αναμένεται να παρατεθούν τα αποτελέσματα που προκύπτουν συνολικά από την έρευνα που πραγματοποιήθηκε για τις ανάγκες της παρούσας διπλωματικής εργασίας. Θα γίνει λοιπόν, άμεσα αντιληπτός ο λόγος για τον οποίο η έξαρση ασθενειών, επιδημιών και πανδημιών καθίσταται επιβλαβής για τα συστήματα υγείας και συνολικά για το οικονομικό σύστημα ενός κράτους.

5.2 – Οι οικονομικές επιπτώσεις των επιδημιών στα συστήματα υγείας και τον υγειονομικό τομέα

Αρχικά, από τις επιδημίες και την εξάπλωση των ασθενειών, αυτό που προέκυψε στα προηγούμενα κεφάλαια της βιβλιογραφικής ανασκόπησης, είναι ότι πέρα από την πορεία της υγείας των πολιτών πλήττονται από πολλές απόψεις τα συστήματα υγείας των χωρών, ανάλογα με το επίπεδο ανάπτυξής τους. Ωστόσο, όσο ανεπτυγμένη κι αν είναι κάποια χώρα, σε περιπτώσεις υγειονομικής κρίσης και ραγδαίας εξάπλωσης κάποιας ασθένειας, πλήττεται σημαντικά το σύστημα υγείας της, καθώς καλείται απότομα να ανταπεξέλθει σε καταστάσεις που δεν είναι απόλυτα γνώριμες και δεν έχουν αντιμετωπιστεί σε συχνή βάση από τους αρμόδιους φορείς.

Τα συστήματα υγείας, οι εργαζόμενοι και το σύνολο του υγειονομικού τομέα πλήττεται σημαντικά από την εξάπλωση των ασθενειών και των επιδημιών. Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, οι ανάγκες που υπάρχουν για Μέτρα Ατομικής Προστασίας, αυξάνονται ραγδαία σε περιόδους έξαρσης των ασθενειών, γεγονός που θέτει τα συστήματα σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης ενώ ταυτόχρονα επηρεάζει άμεσα τα οικονομικά των υγειονομικών συστημάτων. Ταυτόχρονα, το γεγονός ότι αυξάνονται τα ποσοστά των επισκέψεων σε υγειονομικές δομές, επηρεάζει άμεσα τις ανάγκες των δομών αυτών τόσο από εργαζόμενους όσο και από τον απαραίτητο για τις νοσηλείες εξοπλισμό.

Συνολικά, αποδεικνύεται ότι οι επισκέψεις των ασθενών στις υγειονομικές δομές αλλά και οι νοσηλείες που θα πρέπει να είναι σε θέση να περιθάλψουν τα κρούσματα της εκάστοτε ασθένειας, επηρεάζουν σημαντικά την αποτελεσματικότητα των υγειονομικών δομών και των συστημάτων υγείας, αλλά και τους διαθέσιμους οικονομικούς πόρους των υγειονομικών συστημάτων. Σαφώς, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι οι αυξημένες νοσηλείες και γενικότερα οι αυξημένες απαιτήσεις από το υγειονομικό σύστημα κάθε κράτους, συνεπάγεται τις αυξημένες ανάγκες σε προσωπικό, ώστε να είναι σε θέση το σύστημα υγείας κάθε χώρας να περιθάλψει τους ασθενείς που προκύπτουν από την έξαρση κάθε πανδημίας.

Γίνεται επομένως, εύκολα αντιληπτό ότι τα υγειονομικά συστήματα έχουν περισσότερες ανάγκες από οικονομικούς πόρους για πολλούς λόγους, σε περιόδους έξαρσης διαφόρων ιών, ειδικότερα όταν οι ιοί αυτοί λαμβάνουν μεγέθη πανδημίας και πλήττουν μεγάλα ποσοστά του πληθυσμού.

Για το λόγο αυτό μάλιστα, αναφέρθηκε στα κεφάλαια της βιβλιογραφικής ανασκόπησης ότι κατά την περίοδο της πρόσφατης πανδημίας οι περισσότερες χώρες έλαβαν χρηματοδοτήσεις από κορυφαίους διεθνείς οργανισμούς. Συμπερασματικά λοιπόν, οι οικονομικές επιπτώσεις των πανδημιών γίνονται αντιληπτές από μεγάλο ποσοστό του πληθυσμού αλλά και από τις αρμόδιες αρχές και αυτό έχει ως αποτέλεσμα την πρωτοβουλία κορυφαίων οργανισμών ως προς τη λήψη αποφάσεων για την αντιμετώπιση των αρνητικών οικονομικών συνεπειών της πανδημίας αλλά και τη χρηματοδότηση των κρατών με σκοπό την επίτευξη των στόχων που θέτει η πανδημία προς τα υγειονομικά συστήματα.

5.3 – Οι οικονομικές επιπτώσεις των ασθενειών συνολικά στην κοινωνία και την παγκόσμια οικονομία

Αναφέρθηκε στα προηγούμενα κεφάλαια της βιβλιογραφικής ανασκόπησης ότι εκτός από τα οικονομικά των συστημάτων υγείας, επηρεάζεται συνολικά η παγκόσμια οικονομία, γεγονός που έγινε έντονα αντιληπτό στις πανδημίες της σύγχρονης εποχής και ακόμη περισσότερο στην πρόσφατη υγειονομική κρίση του κορωνοϊού.

Ειδικότερα στη σύγχρονη εποχή, όπου οι ανθρώπινες ανάγκες είναι ιδιαίτερα έντονες, η οικονομία αποτελεί έναν ολοένα και πιο έντονο παράγοντα.

Συγκεκριμένα, κατά τα τελευταία έτη, το συμπέρασμα που απορρέει είναι ότι η εξάπλωση ασθενειών κι επιδημιών πλήττουν σημαντικά πολλούς τομείς της εργασίας. Λαμβάνοντας ως παράδειγμα την πρόσφατη πανδημία του κορωνοϊού, το συμπέρασμα που προκύπτει από όλα όσα αναφέρθηκαν στα προηγούμενα κεφάλαια είναι ότι επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό η εργασία και κατ' επέκταση η οικονομία μέσα από τα μέτρα που λαμβάνονται για την προστασία της δημόσιας υγείας.

Στις πανδημίες που γράφτηκαν στην ιστορία κατά τους προηγούμενους αιώνες, η ανθρωπότητα δεν είχε κατορθώσει να φτάσει σε ένα ικανοποιητικό σημείο προκειμένου να λάβει τα απαραίτητα μέτρα για την προστασία της δημόσιας υγείας. Ουσιαστικά, τα παλαιότερα χρόνια ο πληθυσμός και η παγκόσμια κοινότητα δεν είχε γνωρίσει την ίδια ανάπτυξη και δεν είχε κατορθώσει να αποκτήσει το ίδιο επίπεδο γνώσεων. Για το λόγο αυτό, καταγράφηκαν κατά τα προηγούμενα έτη στην ιστορία εκατομμύρια θανάτων.

Αντιθέτως, στη σύγχρονη εποχή που η ανθρωπότητα έχει αναπτυχθεί και οι γνώσεις έχουν εξαπλωθεί, φαίνεται να είναι σε θέση η παγκόσμια κοινότητα και οι αρμόδιοι φορείς να λάβουν μέτρα προστασίας έναντι των ασθενειών. Βέβαια, αποδεικνύεται ότι τα μέτρα που λαμβάνονται για την προστασία της δημόσιας υγείας επιδρούν πολλές φορές αρνητικά τόσο στην εργασία και την παγκόσμια οικονομία, όσο και στην ψυχολογία του παγκόσμιου πληθυσμού, όπως αυτές θα περιγραφούν σε επόμενη υποενότητα του παρόντος κεφαλαίου.

Ωστόσο, κρίνεται σκόπιμο στην παρούσα υποενότητα να αναφερθεί ότι τα μέτρα προστασίας της δημόσιας υγείας από τις πανδημίες, με χαρακτηριστικό παράδειγμα την πρόσφατη πανδημία του κορωνοϊού, φαίνεται να μην έχουν τα επιθυμητά αποτελέσματα. Συγκεκριμένα, αυτό που προκύπτει από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση είναι ότι τα μέτρα που λαμβάνονται για την προστασία της δημόσιας υγείας οδηγούν στη διακοπή των εργασιών για πολλούς κλάδους εργαζομένων, ενώ ταυτόχρονα δε βοηθούν στον επιθυμητό βαθμό στη μείωση της διασποράς των ιών που εξαπλώνονται κατά τη διάρκεια μίας πανδημίας.

Καταλήγει με τον τρόπο αυτό, η παγκόσμια οικονομία να πλήττεται σε πολύ μεγάλο βαθμό καθώς πολλές κατηγορίες εργαζομένων σταματούν να εργάζονται. Συνολικά λοιπόν, η εξάπλωση των ασθενειών φαίνεται να εμφανίζει ποικίλα προβλήματα και συνέπειες. Τούτο, διότι εκτός από τα οικονομικά της υγείας και τις συνέπειες που προκαλούν στην υγεία οι ασθένειες, φαίνεται να επηρεάζονται σημαντικά πολλοί περισσότεροι τομείς της σύγχρονης ζωής. Επίσης, η μέριμνα για προστασία της δημόσιας υγείας καταλήγει να πλήττει σημαντικά τα οικονομικά των συστημάτων υγείας, την εργασία, την παγκόσμια οικονομία, την κοινωνία, τις διαπροσωπικές σχέσεις και τις κοινωνικές επαφές και την ψυχολογία του παγκόσμιου πληθυσμού.

5.4 – Οι βασικοί μηχανισμοί μετάδοσης των οικονομικών επιπτώσεων των ασθενειών

Οι οικονομικές επιπτώσεις των ασθενειών σε μία κοινωνία την επιβαρύνουν με πολλούς τρόπους, τόσο μέσα από την αντιμετώπιση των προβλημάτων που προκύπτουν στα συστήματα υγείας και τα οικονομικά της υγείας, τόσο και μέσω της παγκόσμιας οικονομίας και όλων των κλάδων της.

Οι βασικοί μηχανισμοί με τους οποίους μεταδίδονται οι οικονομικές επιπτώσεις των ασθενειών, με βάση όλα όσα έχουν αναφερθεί στα προηγούμενα κεφάλαια του παρόντος έργου είναι οι κρατικές δαπάνες για τη στήριξη των συστημάτων υγείας, οι ανάγκες των συστημάτων υγείας αλλά και τα οικονομικά της υγείας συνολικά.

Ωστόσο, η παγκόσμια οικονομία πλήττεται εξίσου, όπως ήδη έχει προαναφερθεί.

Ως βασικοί μηχανισμοί μετάδοσης των οικονομικών επιπτώσεων των ασθενειών στην οικονομία συνολικά, μπορούν να θεωρηθούν οι εξής παράγοντες:

- Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) μίας χώρας
- Η απασχόληση
- Τα ποσοστά ανεργίας
- Οι δραστηριότητες εμπορίου
- Αλλά και όλοι οι τομείς των οικονομικών δραστηριοτήτων

5.5 – Συγκριτική ανάλυση των οικονομικών επιπτώσεων των επιδημιών στο πέρασμα των ετών

Όπως αναφέρθηκε σε προηγούμενο κεφάλαιο του παρόντος έργου, στη σύγχρονη εποχή δεν είχαν εμφανιστεί πολλές ασθένειες με το μέγεθος της έξαρσης μίας πανδημίας. Το γεγονός αυτό προκάλεσε σημαντικά ζητήματα στη σύγχρονη εποχή καθώς δεν υπήρχε η κατάλληλη ετοιμότητα από την πλευρά των συστημάτων υγείας και όλων των αρμόδιων φορέων προκειμένου να μπορέσουν να αποφευχθούν όλες οι αρνητικές συνέπειες στην παγκόσμια οικονομία και τα οικονομικά των συστημάτων υγείας. Βέβαια, δε μπορεί να παραβλεφθεί το γεγονός ότι οι επιπτώσεις των ασθενειών και των πανδημιών έγιναν λιγότερο αισθητές με το πέρασμα των ετών. Όπως αναφέρθηκε σε προηγούμενο κεφάλαιο που έκανε την ιστορική αναδρομή στις πιο έντονες πανδημίες που έπληξαν την παγκόσμια κοινότητα, οι πανδημίες των παλαιότερων ετών είχαν ως συνέπεια το μεγάλο αριθμό θανάτων ενώ ήταν συνοδευόμενες από οικονομικές καταστροφές και αδυναμίες των λαών να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις υπεράσπισης των εδαφών τους, με αποτέλεσμα την κατάρρευση. Χαρακτηριστικό τέτοιο παράδειγμα είναι η περίπτωση της επιδημίας της πανώλης του Ιουστινιανού, που πρόκειται για μία ασθένεια που προκάλεσε εκατομμύρια θανάτους ενώ ταυτόχρονα προκάλεσε οικονομικά ανεπανόρθωτες συνέπειες στο σύνολο της βυζαντινής αυτοκρατορίας. Η επιδημία του μαύρου

θανάτου, που εμφανίστηκε κάποια έτη μετά, επίσης έβλαψε σημαντικά την Ευρώπη και προκάλεσε σημαντικές αρνητικές οικονομικές επιπτώσεις, παρόλο που εμφανίστηκε στην παγκόσμια κοινότητα αρκετά έτη αργότερα. Με το πέρασμα των ετών, οι οικονομικές συνέπειες των πανδημιών διαφοροποιούνταν, ωστόσο ακόμη και τον 20^ο αιώνα, όπως προέκυψε από τα κεφάλαια της βιβλιογραφικής ανασκόπησης, πανδημίες όπως αυτή της γρίπης του Χονγκ-Κονγκ κατέληγαν να προκαλούν οικονομικά σοκ.

Συνολικά λοιπόν, οι πανδημίες, εξαρτωμένων πολλών διαφορετικών παραγόντων, καταλήγουν να έχουν σημαντικές οικονομικές επιπτώσεις για την παγκόσμια κοινότητα ή ακόμη και για τις περιοχές που εντοπίζεται ο μεγαλύτερος αριθμός κρουσμάτων.

5.6 – Κοινωνικές και ψυχολογικές επιπτώσεις των ασθενειών

Σε όλες τις πανδημίες που αναφέρθηκαν, οι επιπτώσεις επιβαρύνουν συνολικά την κοινωνία και την ψυχολογία των πολιτών, εκτός από την παγκόσμια οικονομία. Το γεγονός ότι οι πολίτες νοσούν από επικίνδυνες μολυσματικές ασθένειες, καταλήγει να επηρεάζει σημαντικά την κοινωνική τους θέση και την ψυχολογία τους.

Σημαντικό, καταρχάς, παράδειγμα αποτελεί η πανδημία της λέπρας που βασάνισε πριν από αρκετά έτη την παγκόσμια κοινότητα. Τα άτομα που νοσούσαν από τη συγκεκριμένη ασθένεια στιγματίζονταν κοινωνικά, γεγονός που μπορούσε να είναι καθοριστικό για όλη την πορεία της υπόλοιπης ζωής τους.

Αντιστοίχως, σε παρόμοιες περιπτώσεις κατέληγε να επιβαρύνεται σημαντικά η ψυχολογία των ατόμων που νοσούσαν.

Ομοίως, στη σύγχρονη εποχή, η πανδημία του κορωνοϊού επιβάρυνε σημαντικά κοινωνικά και ψυχολογικά τον πληθυσμό καθώς επέβαλλε την κοινωνική αποστασιοποίηση, την απομόνωση ως μέτρο προστασίας της δημόσιας υγείας, προκαλώντας έτσι σημαντικά προβλήματα στις διαπροσωπικές σχέσεις και την ψυχολογική κατάσταση των ατόμων.

5.7 – Πιθανές αιτίες διαφοροποίησης των οικονομικών επιπτώσεων των ασθενειών ανάλογα με τη χώρα ή το είδος της επιδημίας

Πολλές φορές, οι συνέπειες των πανδημιών φαίνεται να είναι διαφορετικές από περιοχή σε περιοχή ή από εποχή σε εποχή. Αναλυτικότερα, διαφορετικές ήταν οι επιπτώσεις των πανδημιών στην έξαρση της πανώλης του Ιουστινιανού και διαφορετικές μεταβαίνοντας προς τη σύγχρονη εποχή.

Οι πιθανές αιτίες της διαφοροποίησης στις οικονομικές επιπτώσεις προκύπτουν από τη διαφορετική ανάπτυξη που έχει επιτευχθεί στην παγκόσμια κοινότητα με το πέρασμα των ετών. Επίσης, σημαντικός είναι ο ρόλος της ετοιμότητας των συστημάτων να αντιμετωπίσουν μία ενδεχόμενη κρίση.

Τέλος, πιθανή αιτία διαφοροποίησης των οικονομικών επιπτώσεων μίας ασθένειας μπορεί να θεωρηθεί το επίπεδο ανάπτυξης που υπάρχει σε μία χώρα. Με διαφορετικό τρόπο μπορεί να ανταπεξέλθει σε μία κρίση ένα κράτος που διαθέτει την κατάλληλη ανάπτυξη και τα συστήματά του είναι σε θέση να ανταπεξέλθουν σε δύσκολες καταστάσεις, συγκριτικά με ένα κράτος που δε διαθέτει την ίδια ανάπτυξη. Συνεπώς, σημαντικό ρόλο στη διαφοροποίηση των οικονομικών επιπτώσεων των ασθενειών έχει η περίπτωση της ανεπτυγμένης και της αναπτυσσόμενης χώρας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο – ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

6.1 – Συζήτηση / Αποτελέσματα

Στα κεφάλαια που προηγήθηκαν αναφέρθηκε ότι οι ασθένειες έχουν πολλές και διαφορετικές οικονομικές επιπτώσεις προς τα κράτη και τα συστήματα που καλούνται να τις αντιμετωπίσουν. Συνολικά, οι οικονομικές επιπτώσεις των ασθενειών φαίνεται να είναι πολυάριθμες. Από το σύνολο των ασθενειών που προκύπτουν σε ένα σύστημα υγείας, επιβαρύνονται οικονομικά τα συστήματα υγείας, απαιτούνται περισσότερες δαπάνες από την πλευρά των συστημάτων υγείας ενώ παράλληλα οι οικονομικές συνέπειες των ασθενειών είναι πολυάριθμες

Αυτό που προέκυψε από την υλοποίηση της έρευνας αλλά και το κεφάλαιο της ανάλυσης, είναι ότι οι ασθένειες προκαλούν οικονομικές επιπτώσεις τόσο στα συστήματα υγείας όσο και σε όλους τους τομείς της οικονομίας. Όταν μία κοινωνία πλήττεται από κάποια ασθένεια, ιδιαίτερα όταν αυτή λαμβάνει το μέγεθος πανδημίας αυτό που διαφαίνεται είναι ότι πλήττονται σημαντικά όλοι οι τομείς της οικονομίας, η ψυχολογία του πληθυσμού και η κοινωνία συνολικά.

Μπορεί, μάλιστα, εύκολα να γίνει αντιληπτό ότι το γεγονός μίας επιδημίας μπορεί να βλάψει σημαντικά πολλές εκφάνσεις της ανθρώπινης καθημερινότητας. Τα αποτελέσματα, λοιπόν, που προκύπτουν από το σύνολο της παρούσας έρευνας είναι ότι η εμφάνιση μίας ασθένειας, ειδικότερα όταν αυτή λαμβάνει μεγέθη πανδημίας, πλήττει σημαντικά όλους τους τομείς της οικονομίας, το εμπόριο, την επαγγελματική δραστηριοποίηση και τα οικονομικά των συστημάτων υγείας.

6.2 – Σύγκριση των ευρημάτων της έρευνας συγκριτικά με άλλες μελέτες

Όλες οι έρευνες που έχουν συνολικά πραγματοποιηθεί αναφορικά με το μέγεθος των επιπτώσεων των ασθενειών, αποδεικνύουν ότι οι ασθένειες έχουν πολλαπλές οικονομικές επιπτώσεις που ενδέχεται να διαφοροποιούνται με βάση τη χώρα, την εποχή και την ανάπτυξη που έχει γνωρίσει το κάθε κράτος. Αυτό, είναι το αποτέλεσμα των ευρημάτων και για την παρούσα έρευνα, καθώς προκύπτει με

βεβαιότητα ότι η εκδήλωση ασθενειών έχει ως αποτέλεσμα αρνητικές οικονομικές συνέπειες. Ωστόσο, αυτό που αποδεικνύεται είναι ότι αυτές οι συνέπειες διαφοροποιούνται με βάση τη χρονική περίοδο, τη χώρα και τις συνθήκες που επικρατούν κατά το ξέσπασμα της νόσου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ / ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

7.1 – Συμπεράσματα

Καταλήγοντας στη συγκεκριμένη έρευνα, μπορούν να παρατεθούν ορισμένα συμπεράσματα σχετικά με τις συνέπειες των ασθενειών στην οικονομία και τον τρόπο που αυτές επιδρούν στο πέρασμα των ετών.

Τα συμπεράσματα που προκύπτουν από το σύνολο της έρευνας που υλοποιήθηκε είναι ότι η εκδήλωση ασθενειών μπορεί να επηρεάσει την παγκόσμια οικονομία και το σύνολο της κοινότητας που θα προσβληθεί από τη συγκεκριμένη ασθένεια.

Ωστόσο, αυτό που προκύπτει από όλα όσα αναφέρθηκαν παραπάνω, είναι ότι οι οικονομικές επιπτώσεις είναι διαφορετικές με το πέρασμα των ετών, από περιοχή σε περιοχή και ανάλογα με την ανάπτυξη της κάθε χώρας.

Επομένως, συμπερασματικά θα πρέπει να αναφερθεί, ότι η έξαρση ασθενειών βλάπτει σημαντικά την οικονομία, ενώ πολλές φορές είναι πιθανό να οδηγήσει και σε οικονομική εξαθλίωση πολλών χωρών που καλούνται να αντιμετωπίσουν τέτοιες περιπτώσεις. Το μέγεθος των οικονομικών συνεπειών που θα προκαλέσουν οι ασθένειες σε ένα σύστημα υγείας και σε μία οικονομία συνολικά, εξαρτώνται από το μέγεθος της ανάπτυξης που έχει κατορθώσει να έχει η συγκεκριμένη οικονομία και το κάθε σύστημα υγείας.

Επομένως, απορρέει το συμπέρασμα ότι οι οικονομικές συνέπειες των ασθενειών είναι περισσότερο έντονες κι αισθητές σε λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές και λιγότερο ανεπτυγμένες οικονομίες.

7.2 – Προτάσεις για μελλοντική έρευνα

Μελλοντικά, θα ήταν χρήσιμο να μελετηθεί η πορεία της ανάπτυξης των υγειονομικών συστημάτων και η δυνατότητα αυτών να ανταπεξέλθουν σε συνθήκες υγειονομικών κρίσεων. Με τον τρόπο αυτό, θα μπορέσουν να προκύψουν συμπεράσματα αναφορικά με την εξέλιξη των κρατών, την εξέλιξη των συστημάτων υγείας και τον τρόπο που το κάθε σύστημα έχει τη δυνατότητα να ανταπεξέρχεται σε κρίσιμες καταστάσεις, όπως η εκδήλωση επιδημιών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική Βιβλιογραφία

ΚΟΥΣΚΟΥΒΕΛΗΣ , Η. (1997). *ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ, ΚΡΙΣΗ, ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗ*. [online] Politeianet.gr. Available at: <https://www.politeianet.gr/books/9789600212099-kouskoubelis-ilias-papazisis-lipsi-apofaseon-krisi-diapragmateusi-174161> [Accessed 26 Apr. 2025].

ΛΑΣΚΑΡΑΤΟΣ, Ι. (2012). *Ιστορία της Ιατρικής*. Broken Hill Publishers Ltd.

Νικολαΐδης, Η. (2020). *Ποιο Είναι Το Κόστος Των Πανδημιών; - Dianeosis*. [online] Dianeosis. Available at: https://www.dianeosis.org/2020/05/pandemic_costs/ [Accessed 25 Apr. 2025].

Πιτσιάβα, Γ. (2021). *Historical Quest*. [online] Historical Quest. Available at: <https://www.historical-quest.com/syndromes/109-archive/mesaioniki-istoria/165-o-mauros-thanatos-synepeies-ths-pandimias-stin-oikonomia-tis-epoxis.html?srsId=AfmBOoql1lrzz9xkVRjBdhKgWp7gcb7OLr0NXE4iA6Gi7L1fzBDL3THA> [Accessed 25 Apr. 2025].

Σιαμέτη, Γ. (2001). *Πανδημίες γρίπης στον 20 Ο αιώνα: Η Ισπανική γρίπη του 1918*. [online] Available at: <https://ixek.gr/wp-content/uploads/2019/07/1401-03.pdf>.

Σταυρακάκης , Ν. (2021). The plague of Justinian (AD 542). *Ο λοιμός του Ιουστινιανού (542 μ.Χ.)*, [online] 38(5), pp.667–674. Available at: <https://www.mednet.gr/archives/2021-5/pdf/667.pdf> [Accessed 25 Apr. 2025].

Ξένη Βιβλιογραφία

Al Ghafri, T., Al Ajmi, F. , Anwar, H., Al Balushi, L. , Al Balushi, Z., Al Fahdi, F., Al Lawati, A. , Al Hashmi, S. , Al Ghamari, A., Al Harthi, M. and Kurup, P. , (2020). The Experiences and Perceptions of HealthCare Workers During the COVID-19 Pandemic in Muscat, Oman: A Qualitative Study. *Journal of primary care & community health*, (11.).

Barasa , E., Mbau , R. and Gilson , L. (2018). What is resilience and how can it be nurtured? A systematic review of empirical literature on organizational resilience. *International Journal of Health Policy and Management*. , 7(6):(491–503.).

Bohren, M.A., Vogel, J.P., Hunter, E.C., Lutsiv, O., Makh, S.K., Souza, J.P., Aguiar, C., Saraiva Coneglian, F., Diniz, A.L.A., Tunçalp, Ö., Javadi, D., Oladapo, O.T., Khosla, R., Hindin, M.J. and Gülmezoglu, A.M. (2015). The Mistreatment of Women during Childbirth in Health Facilities Globally: a Mixed-Methods Systematic Review. *PLOS Medicine*, [online] 12(6), p.e1001847.
doi:<https://doi.org/10.1371/journal.pmed.1001847>.

Bonaccorsi, G., Pierri, F., Cinelli, M. and Pammolli , F. (2020). Economic and social consequences of human mobility restrictions under COVID-19. *Edited by Arild Underdal, University of Oslo, Oslo, Norway*, 117 (27)(15530-15535).

Connolly , C., Keil , R. and Ali , S. (2021). Extended urbanisation and the spatialities of infectious disease: demographic change, infrastructure and governance. *Urban Stud.* , 58(2):(245–63).

Cui, J., Li, F. and Shi, Z.-L. (2019). Origin and evolution of pathogenic coronaviruses. *Nature Reviews Microbiology*, [online] 17(3), pp.181–192.

doi:<https://doi.org/10.1038/s41579-018-0118-9>.

Cylus , J. (2020). *How much additional money are countries allocating to health from their domestic resources? COVID-19: Health Systems Response Monitor – Cross-Country Analysis..*

Delaney , A. and Kitchin , R. (2020). Progress and prospects for data-driven coordinated management and emergency response: the case of Ireland: Territory. *Politics, Governance*;, (p. 1–16.).

Ferreira, A.C. and et al. , (2021). *SARS-CoV-2 Engages Inflammasome and Pyroptosis in Human Primary Monocytes. Cell Death Discovery*, 7, Article No. 116. - *References - Scientific Research Publishing*. [online] Scirp.org. Available at: <https://www.scirp.org/reference/referencespapers?referenceid=3284265> [Accessed 25 Oct. 2024].

Forman, R., Atun, R., McKee, M. and Mossialos, E. (2020). 12 Lessons learned from the management of the coronavirus pandemic. *Health Policy*, 124(6), pp.577–580. doi:<https://doi.org/10.1016/j.healthpol.2020.05.008>.

GOERENS, C. (2015). *EΚΘΕΣΗ σχετικά με την κρίση του Έμπολα: διδάγματα σε βάθος χρόνου και τρόποι ενίσχυσης των συστημάτων υγείας στις αναπτυσσόμενες χώρες προκειμένου να προληφθούν μελλοντικές κρίσεις | A8-0281/2015 | Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο*. [online] Europa.eu. Available at: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-8-2015-0281_EL.html [Accessed 25 Apr. 2025].

Greer , S. and et al (2020). *How are countries centralizing governance and at what stage are they doing it? COVID-19: Health Systems Response Monitor – Cross-Country Analysis*. <https://analysis.covid19healthsystem.org/index.php/2020/04/19/how-are-countries-centralizing-governance-and-at-what-stage-are-they-doing-it>,.

Gulland , A. (2020). *he pandemic is not over’: WHO chief urges Europe to brace for second wave*. *The Telegraph*. London: Telegraph Media Group Limited.

Hynes, W. (2020). *Systemic Resilience as a Response to Covid-19 (MigResHub Think piece No. 1)*,.

Jiang, F., Deng, L., Zhang, L., Cai, Y., Cheung, C.W. and Xia, Z. (2020). Review of the Clinical Characteristics of Coronavirus Disease 2019 (COVID-19). *Journal of General Internal Medicine*, 35(5). doi:<https://doi.org/10.1007/s11606-020-05762-w>.

Khan, T., Mukry , S., Masood , S., Meraj , L., Devrajani , B. and Akram , J. (2021). Usefulness of convalescent plasma transfusion for the treatment of severely ill COVID-19 patients in Pakistan. *BMC Infect Dis*, 21:(1014.).

Kruk , M., Pate , M. and Mullan , Z. (2017). *Introducing The Lancet Global Health Commission on highquality health systems in the SDG era*. Lancet Glob Health.

Kruk, M.E., Myers, M., Varpilah, S.T. and Dahn, B.T. (2015). What is a resilient health system? Lessons from Ebola. *The Lancet*, 385(9980), pp.1910–1912. doi:[https://doi.org/10.1016/s0140-6736\(15\)60755-3](https://doi.org/10.1016/s0140-6736(15)60755-3).

Miyah , Y., Benjelloun , M., Lairini , S. and Lahrichi , A. (2022). *COVID-19 Impact on Public Health, Environment, Human Psychology, Global Socioeconomic, and Education*. Scientific World Journal.

Mofijur, M., Fattah, I.M.R., Alam, M.A., Islam, A.B.M.S., Ong, H.C., Rahman, S.M.A., Najafi, G., Ahmed, S.F., Uddin, Md.A. and Mahlia, T.M.I. (2021). Impact of COVID-19 on the social, economic, Environmental and Energy domains: Lessons Learnt from a Global Pandemic. *Sustainable Production and Consumption*, [online] 26(33072833), pp.343–359. doi:<https://doi.org/10.1016/j.spc.2020.10.016>.

Nyashanu , M., Pfende , F. and Ekpenyong , MS. (2020). *Triggers of mental health problems among frontline healthcare workers during the COVID-19 pandemic in private care homes and domiciliary care agencies: lived experiences of care workers in the Midlands region*. UK. Health Soc Care Community.

Park , J. and Chung , E. (2021). Learning from past pandemic governance: early response and publicprivate partnerships in testing of COVID-19 in South Korea. *World Dev*, 137:(105198).

Thomson , S., Habicht , T. and Evetovits, T. (2020). *How are countries removing financial barriers to accessing health services in the context of COVID-19? COVID-19: Health Systems Response Monitor – Cross-Country Analysis..*

Πηγές από το διαδίκτυο

BeSafeNet (2021). *Πανδημίες - BeSafeNet*. [online] BeSafeNet. Available at: <https://besafenet.net/el/hazards/pandemics/>.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2025). *Εμβόλιο κατά του ιού Ebola: η Επιτροπή χορηγεί την πρώτη άδεια κυκλοφορίας*. [online] European Commission - European Commission. Available at: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/ip_19_6246 [Accessed 25 Apr. 2025].

IMF (2022). *IMF Timeline*. [online] IMF. Available at: <https://www.imf.org/en/About/Timeline>.

ΟΟΣΑ (2025a). *Αντιμετώπιση της ψυχικής υγείας στις χώρες του ΟΟΣΑ*. [online] Available at: https://www.oecd.org/en/publications/establishing-standards-for-assessing-patient-reported-outcomes-and-experiences-of-mental-health-care-in-oecd-countries_e45438b5-en.html.

ΟΟΣΑ (2025b). *Health spending and financial sustainability*. [online] OECD. Available at: <https://www.oecd.org/en/topics/health-spending-and-financial-sustainability.html>.

unricgreece (2019). *IMF - ΔΙΕΝΕΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ*. [online] Περιφερειακό Κέντρο Πληροφόρησης του ΟΗΕ - Greece. Available at: <https://unric.org/el/4378-2/>.

World Bank (2020). *World Bank Open Data*. [online] World Bank Open Data. Available at: https://data.worldbank.org/indicator/SH.DTH.COMM.ZS?end=2019&name_desc=false&start=2000&view=map&year=2019 [Accessed 31 Mar. 2025].

World Bank (2021). *Διαθέσιμες νοσοκομειακές κλίνες (ανά 1000 άτομα)*. [online]

Available at:

https://data.worldbank.org/indicator/SH.MED.BEDS.ZS?end=2021&most_recent_year_desc=true&start=2002&view=chart.

World Bank (2024). *World Bank Open Data*. [online] World Bank Open Data.

Available at:

https://data.worldbank.org/indicator/SH.TBS.INCD?end=2023&name_desc=false&start=2000&view=chart.

World Bank (2025a). *World Bank Open Data*. [online] World Bank Open Data.

Available at:

<https://data.worldbank.org/indicator/SH.STA.WAST.ZS?end=2001&start=1983>
[Accessed 31 Mar. 2025].

World Bank (2025b). *World Bank Open Data*. [online] World Bank Open Data.

Available at: <https://data.worldbank.org/indicator/SH.SGR.IRSK.ZS?view=chart>
[Accessed 31 Mar. 2025].

